

RUSYA

ÜLKE RAPORU

İÇİNDEKİLER

1. GENEL BİLGİLER.....	3
2. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI.....	4
A) Dış Ticaret Mevzuatı	4
B) Gümrük Vergileri.....	5
C) İç Vergiler ve Oranları	5
D) Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar.....	7
E) Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme.....	10
F) Teknik Engeller.....	12
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	13
A) Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları	13
B) Dağıtım Kanalları.....	14
C) Tüketici Tercihleri	15
D) Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler.....	16
E) Kamu İhaleleri	18
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....	18
A) Tarım ve Hayvancılık	18
B) Sanayi	21
C) Hizmetler	21
E) Madencilik	22
F) Enerji.....	22
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	23
A) İş Kültürü.....	23
B) Para Kullanımı	24
C) Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması	24
D) Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri	25
E) Yerel Saat.....	27
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	27
A) Şirket Türleri	27
B) Şirket Kurma Prosedürü.....	27
C) Sigorta.....	30
D) Bankacılık Mevzuatı	30
E) Vizeler	35
6. DIŞ TİCARET VERİLERİ.....	37
Rusya'nın İthalat Verileri	41

1. GENEL BİLGİLER

 GSYİH (Milyon \$) 2.133.092 (2022 IMF, Tahmin)	 KBGSYİH (\$) 14.665 (2022 IMF, Tahmini)	 Büyüme Oranı (%) -3,41 (2022 IMF, Tahmin)
 Nüfus 145.452.000 (2022 IMF, Tahmin)	 Yüzölçümü (km²) 17.075.400	 Başkent Moskova

1

BAŞLICA SOSYAL GÖSTERGELER

Resmi Adı	Rusya Federasyonu
Nüfus	145,45 milyon
Dil	Rusça
Yüzölçümü	17.075.400 km ²
Başkent	Moskova
Başlıca Şehirleri	St. Petersburg, Novosibirsk, Nizhny Novgorod, Yekaterinburg
Yönetim Şekli	Federal Anayasal Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Vladimir Putin
Para Birimi	Rus Rublesi (RUB)

2

¹ T.C. Ticaret Bakanlığı. <https://ticaret.gov.tr>. (n.d.). Retrieved December 14, 2022, from <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/avrupa/rusya-federasyonu/genel-bilgiler>

² T.C. Ticaret Bakanlığı. <https://ticaret.gov.tr>. (n.d.). Retrieved December 14, 2022, from <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/avrupa/rusya-federasyonu/genel-bilgiler>

2. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

A) Dış Ticaret Mevzuatı

Rusya Federasyonu'nun, Bağımsız Devletler Topluluđu (BDT) űlkeleri ile Serbest Ticaret AnlaŐması, Avrupa Birliđi ile de Őubat 1996'dan geęerli olmak űzere bir ortaklık ve iŐbirliđi anlaŐması bulunmaktadır. Őte yandan, Rusya Federasyonu, Beyaz Rusya ve Kazakistan arasında 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren Gűmrűk Birliđi kurulmuŐ olup, bahse konu Birliđe, 2014 yılında Ermenistan ve 2015 yılında Kırgızistan da dâhil olmuŐtur.

Rusya Federasyonu, Dűnya Ticaret Őrgűtű (DTŐ)'ne, 1993 yılı haziran ayında baŐvurmuŐ olup, űlkenin, Őrgűte űyeliđine iliŐkin belgeler, Őrgűtűn 8. Bakanlar Konferansında, 16 Aralık 2011 tarihinde, İsvięre'nin Cenevre kentinde űye devletlerin Bakanları tarafından onaylanmıŐtır. SŐz konusu belgeler, Rusya Federasyonu'nun űyeliđine iliŐkin Őart ve taviz belgelerini, Rusya Federasyonu'nun ticaret rejimine iliŐkin reformları ve DTŐ'ye űyelik çeręevesinde űstlendiđi taahhűtleri ięeren bir pakettir. Rusya Federasyonu, DTŐ'ye katılımının onaylanması sűrecinin tamamlandıđını 23 Temmuz 2012 tarihinde DTŐ Sekretaryasına resmi olarak bildirmiŐtir. İę onay sűrecini tamamlayan Rusya Federasyonu, 23 Ađustos 2012 tarihinden itibaren DTŐ'nűn 156'ncı űyesi olmuŐtur.

Rusya Federasyonu, 2006-2007 yıllarında, BDT űyesi űlkelere sađlamakta olduđu ucuz enerji desteđini űnemli űlęűde azaltmıŐtır. Bu da űlkenin ucuz gazı bundan bŐyle Sovyet dűnemi sonrası bir iŐ birliđi desteđi olarak kullanmayacađı anlamına gelmektedir. Bununla birlikte Rusya Federasyonu'nun Sovyet dűnemi sonrasında yeniden ekonomik entegrasyon ięin BDT yerine Avrasya Ekonomik Topluluđu (Eurasec)'nu daha verimli bir araę olarak gŐrmeye baŐladıđı gŐzlenmektedir. 2000 yılı Nisan ayında kurulan Eurasec, hâlihazırda Rusya Federasyonu, Beyaz Rusya, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Őzbekistan'dan oluŐmakta olup, Ermenistan, Ukrayna ve Moldova űyelik űncesi gŐzlemci statűsindedir. 250 milyon nűfuslu potansiyel bir pazar olan Eurasec'in birinci hedefi bir gűmrűk birliđi oluŐturmaktır. Bu hedefe yűnelik ęok kűęűk bir ilerleme kaydedilmiŐ olsa da, sŐz konusu ilerlemeler, tarifelerin ęođunluđunda Őimdiden bir dűzenleme olması nedeni ile űnemli gŐrűlmektedir. Eurasec, 2006 yılında, entegre bir dűviz piyasası kurulması yűnűnde anlaŐmaya varmıŐtır. Rusya Federasyonu ve Kazakistan tarafından, bŐlgeye finansman sađlanması amacına yűnelik olarak Avrasya Kalkınma Bankası kurulmuŐ olup, Banka, 1,5 milyar dolar tutarında űdenmiŐ sermayeye sahiptir. (<https://eabr.org/en/about/facts-and-figures/>)

Rusya Federasyonu tarafından ihraę űrűnlerimizin űlkeye giriŐine getirilen bir kolaylık, űlkemizin ithalatta uygulanan űlke preferans sistemine dâhil edilmesidir. Sovyet dűneminden beri (1974) uygulanan bu sistem, 1992 yılında tekrar dűzenlenmiŐ olup, űlkemiz, geliŐmekte olan űlkeler statűsűnde kabul edilmekte ve űçűncű űlke menŐeli űrűnlerin ithalatındaki gűmrűk vergilerinin %25'i oranında indirim yapılarak Tűrk menŐeli muhtelif űrűnlerin űlkeye girmesine imkân sađlanmaktadır (GSP). SŐz konusu indirimden yararlanmak ięin FORM A menŐe belgesinin ibraz edilmesi gerekmektedir. Diđer taraftan, ithalatta uygulanan Genel Preferanslar Sistemine dâhil madde gruplarında bir azaltmaya gidilmiŐtir. Bu uygulama ile űlkemizin belli baŐlı ihraę űrűnlerinden tekstil, deri eŐya, Őekerleme mamulleri, makarna, temizlik maddeleri, biskűviler liste dıŐında kalmıŐtır. Ancak; Avrasya Ekonomik Birliđinin ana yűrűtme organı olan Avrasya Ekonomik Komisyonu Konseyinin 05/03/2021 tarihli toplantısında; geliŐmekte olan űlkeler listesinde bulunan 103 űlkeden aralarında **Tűrkiye**, ęin, Gűney Kore, Arjantin ve

Brezilya'nın da bulunduğu 75 ülke GSP kapsamından çıkarılmıştır. Söz konusu uygulama değişikliği, **12 Ekim 2021** tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

B) Gümrük Vergileri

Rusya Federasyonu'nda birçok mal grubunda gümrük kıymetinin tespiti açısından referans fiyat uygulaması yapılmaktadır. Rus Gümrük İdaresince fiyat açısından riskli olduğu değerlendirilen muhtelif ürünlerde belirlenen asgari kıymetlerin altında kalan beyanlar kabul edilmemekte, malın girişine ancak asgari kıymet üzerinden vergi alınması kaydıyla izin verilmektedir. Bu uygulama, gümrük idaresi içinde 'sirküler' yoluyla yürütülmekte ve kamuya ilan edilmemektedir. Buna karşın, referans fiyat uygulaması bulunmayan mallar açısından ise beyan edilen fiyatların gerçeğe uygunluğunu tespitinde her bir gümrük idaresi bağımsız hareket edebilmektedir. Referans fiyat uygulamalarına yönelik idari yargı yolu açık olsa da dava süreçleri uzun süre alabilmektedir.

Avrasya Gümrük Birliğine ihraç edilen mallara ilişkin olarak gümrük vergisi ve sair mali yükümlülüklerin ödenmesi gerekmektedir. Rusya Federasyonu sınır gümrük idaresinde; ithalatçı, distribütör, nakliye firması veya gümrük müşaviri tarafından gümrük ödemeleri yapılmalı ve gerekli belgeler eksiksiz olarak ibraz edilmelidir. Gümrük beyannamesine ilaveten, Rus gümrüklerinde gerekli olan diğer belgeler; eşya kıymetini tevsik edici belgeler (Satıcı tarafından onaylanmış fiyat listesi, fatura, ihracat beyannamesi örneği), taşıma belgeleri, gerekli uygunluk sertifikaları, menşe belgesi, varsa lisans ve izinler ve sigorta poliçesi (CIP, CIF taşıma şekli ise) şeklinde sıralanabilir.

Rusya Federasyonu'nda tarife cetvelinde yer alan eşyaların yaklaşık %85'inin gümrük vergileri 'ad valorem' olarak belirlenmiştir. Geri kalan eşya grubunda ise 'ad valorem' ve spesifik tarife oranlarının azami olanının esas alınması şeklinde kombine yöntem kullanılmaktadır. Rusya Federasyonu'nun DTÖ'ye 22 Ağustos 2012 tarihindeki üyeliğini müteakip ortalama gümrük tarife oranı %7,8 olarak uygulanmaya başlanmıştır (Bağlı ortalama tarife oranı ise %8,6'dır). Rusya Federasyonu'nun ağırlıklı ortalama yöntemiyle hesaplanan gümrük vergisi oranı ise 2020 yılında %4,2 (geçici veri) seviyesinde tezahür etmiştir. Ayrıca nihai ürünlerde %15, muhtelif tarım ürünlerinde (et ürünleri ve içecekler) ise fasıl bazında ortalama %30'lara ulaşan yüksek gümrük vergileri de uygulanmaktadır.

Rus gümrüklerinde en çok dikkat edilen husus, gümrük kıymetinin doğruluğunun tespitidir. Özellikle bağlı şirkete yapılan taşımaların risk teşkil ettiği değerlendirilebilmektedir. Anılan risk grubuna yönelik vergi denetimlerinde ise 'transfer fiyatlandırması' en çok dikkat edilen hususlar arasında yer almaktadır.

C) İç Vergiler ve Oranları

Rusya Federasyonu vergi sistemi; Federal (Merkezi Hükümet), Bölgesel (Valilik) ve Yerel (Belediye) makamlarca tayin edilmek üzere 3 aşamadan müteşekkildir.

1) Federal Vergiler: Katma değer, lüks tüketim, kişisel gelir, kurumlar, maden, su kaynakları ve damga vergileri ile vahşi yaşam ve biyolojik kaynakların kullanımına ilişkin harçlardan müteşekkildir.

a) Katma Değer Vergisi: Katma değer vergisi (KDV)'nin mükellefleri kurumlar (şirketler, işletmeler vb.) ve özel teşebbüslerdir. Verginin matrahı, mal ve hizmetlerin satış fiyatıdır. Vergi matrahı tespit edilirken, satış bedeli olarak nakdi, aynı, değerli evraklar dâhil elde edilen tüm gelirler dikkate alınır. Rusya Federasyonu'nda genel KDV oranı %20'dir. Ancak, uluslararası taşımacılık hizmetleri, ihracat ve serbest bölgelere satışlar gibi bazı işlemler vergiden muaf tutulmaktadır. Ayrıca, başta muhtelif yaş meyve sebze ürünleri

olmak üzere bazı gıda maddeleri, kitaplar, çocuk ürünleri, medikal ürünler ve ilaçlar gibi muhtelif ürünlerde uygulanan KDV oranı %10 olarak belirlenmiştir. Rusya Federasyonu'nda KDV ödemeleri, vergi dönemini takip eden ayın 25'inci gününe kadar yapılmaktadır (Birer ay arayla 3 eşit taksitle de ödenebilmektedir).

İthal edilen ürünün Rusya Federasyonu'na girişinde ise gümrüklenmiş değer üzerinde KDV hesaplanmaktadır. Ayrıca, her bir gümrük beyanı için gümrük yetkililerince işlem ücreti alınmaktadır. İlaveten; alkollü içkiler, muhtelif tütün mamulleri, petrol ürünleri ve muhtelif kara taşıtlarının ithali esnasında özel tüketim vergisi de tahsil edilmektedir.

Öte yandan, Rusya Federasyonu'nun, Türkiye de dâhil olmak üzere toplam 80 ülke ile çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması bulunmaktadır.

Rusya tarafından uygulanmakta olan gümrük ve katma değer vergisi oranlarına <https://www.alt.ru/tmved/> ve <https://www.alt.ru/taksa-online> bağlantı adreslerinden ulaşılabilmektedir.

b) Lüks Tüketim Vergisi (Excises): Lüks tüketim vergisinin mükellefleri; kurumlar, tüzel kişiler, özel teşebbüsler ve ithalatçılardır. Alkollü içecekler, tütün ürünleri, motorlu taşıtlar, etil alkol gibi bazı ürünler lüks tüketim vergisine tabidir.

c) Kişisel Gelir Vergisi: Rusya Federasyonu'nda yerleşik kişiler ve yerleşik olmamakla birlikte Rusya Federasyonu içinde gelir elde eden gerçek kişiler, kişisel gelir vergisi mükellefleridir. Kişisel gelir vergisi oranı genel olarak %13 seviyesinde uygulanmaktadır (Ücret gelirleri, kişisel girişimcilerin gelirleri ve 3 yıldan az tutulan taşınmazların satışından elde edilen gelirler). Ancak, gelir vergisi oranı Rusya Federasyonu'nda yerleşik olanlar için gelir kalemine göre %9 (2007'den önce düzenlenen ipotek bonoları ve ipotek katılım sertifikaları gelirleri) veya %35 (Yarışma gelirleri ile belirli limitin üzerindeki faiz gelirleri) olarak, Rusya Federasyonu'nda yerleşik olmayanlar için ise %15 (Rus firmalarından alınan kar payları) veya %30 olarak da uygulanabilmektedir.

d) Kurumlar Vergisi: Rus şirketleri, yabancı şirketler, yurt içinde daimî temsilcilik aracılığıyla faaliyetlerini gerçekleştiren ve/veya yine yurt içinde kaynaklardan gelir elde eden yabancı şirketler kurumlar vergisi mükellefleridir. Kurumlar vergisi genel oranı %20'dir. Söz konusu verginin %2'si (2017-24: %3) federal bütçeye, %18'i (2017-24: %17) ise bölgesel bütçeye aittir.

Bölgesel bütçeye ait vergi, yatırımın niteliğine göre %13,5'e (2017-2024: %12,5) kadar azaltılabilmektedir. (

e) Maden Vergisi: Yeraltı kaynaklarını kullanan kurumlar ve bireysel müteşebbisler maden vergisi mükellefleridir. Madenin çeşidine göre vergi oranı değişmektedir.

f) Su Kaynakları Vergisi: Tüzel kişiler ve özel teşebbüsler vergi mükellefleri olup, sabit bir vergi oranı bulunmamaktadır. Vergi ödemeleri, 3 aylık vergi dönemini takip eden ayın 20'sine kadar yapılmaktadır.

g) Damga Vergisi/Harcı: Tüzel kişiler ve özel teşebbüslerden alınmakta olup, alınan harç miktarı değişik oranlarda tezahür etmektedir.

h) Vahşi Yaşam ve Biyolojik Kaynakların Kullanımına İlişkin Harçlar: Tüzel kişiler ile Rus toprakları içerisinde fauna ve biyolojik kaynakların kullanımı iznine sahip özel müteşebbislerden alınmakta olup, alınan harç miktarları değişik oranlarda tezahür etmektedir.

2) Bölgesel Vergiler: Tüzel kişilere yönelik mülkiyet/aktif, taşıt/ulaştırma ve gazino oyunları/kumar vergilerinden müteşekkildir.

3) Yerel Vergiler: Toprak/arazi ve kişisel mülkiyet/aktif vergilerinden müteşekkildir.

Basitleştirilmiş Vergi Sistemi: Özel bir vergilendirme rejimi olup, genel vergi sistemi ile birlikte tüzel kişiler ve özel teşebbüsler tarafından bu sistem kullanılabilir. Basitleştirilmiş vergi sisteminde iki yöntem/oran bulunmaktadır: Birincisi 'toplam gelir' (Vergi oranı %6), ikincisi ise 'giderler tutarında azaltılmış gelirlerdir (Toplam gelirden giderler düşüldükten sonra kalan kısım için vergi oranı %15). İkinci yöntemde, bölgesel/yerel yönetimler farklı kategorilerdeki vergi mükellefleri için %5'e kadar azaltılmış vergi oranı belirleyebilmektedir. Vergi mükellefleri bu iki yöntemden birisini seçmek suretiyle basitleştirilmiş vergi sistemini kullanabilmektedir.

D) Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Rusya'da ürün belgelendirme prosedürü, temelde, uygunluk sertifikası ve uygunluk beyanı gibi belgeleri kapsamaktadır. Rusya'da en fazla talep edilen/kullanılan sertifikalar/belgeler aşağıda yer almaktadır:

- GOST R (ГОСТ Р) Uygunluk Sertifikası GOST R (ГОСТ Р) Uygunluk Beyanı
- Avrasya Gümrük/Ekonomik Birliği Uygunluk Sertifikası (EAC) Gümrük Birliği Uygunluk Beyanı
- Devlet Kaydı Belgesi
- Yangın Emniyeti Belgesi

Öncelikle Rusya'da herhangi bir ürün için ne tür sertifikanın düzenlenmesi gerektiğini öğrenmek için GOST R (ГОСТ Р) sisteminde zorunlu sertifikalanmaya tabi olan ürün listesinin,

GOST R (ГОСТ Р) sisteminde uygunluk beyanına tabi olan ürün listesinin, Avrasya Ekonomik Birliği AEB teknik koşulları, Rusya'da zorunlu sertifikalanmaya tabi olan ürün listesinin, Rusya'da uygunluk beyanına tabi olan ürün listesinin veya devlet kaydına tabi olan ürün listesinin incelenmesi gerekmektedir. Ürün belgelendirmesi, farklı süreçleri olan gönüllü ve zorunlu belgelendirme olmak üzere iki temel sistemden oluşmaktadır.

Bu noktada, AEB ile ilgili kısa bilgi verilmesinde fayda görülmektedir; AEB; 1 Ocak 2015'te kurulmuştur. Halihazırda Rusya, Kazakistan, Belarus, Kırgızistan ve Ermenistan'ın üye olduğu bir ekonomik entegrasyon olan AEB, yukarıda zikredilen ve Birlik üyesi olan bütün ülkelerde ortak bir belgelendirme sistemini öngörmektedir. Bu çerçevede, ülkemiz ve Avrupa Birliği arasında yürürlükte bulunan Gümrük Birliği mekanizmasına benzer bir yapının, AEB bünyesinde de mevcut olduğunu söylemek mümkündür.

Bu kapsamda, Rusya'da dâhil olmak üzere AEB üyesi ülkelerin ürün güvenliği ve belgelendirme sisteminin temelinde, Avrasya Birliği Sertifikası olarak adlandırılan **EAC Gümrük Birliği Sertifikası** yer almaktadır. Sistemin uygulanmasında, EAC sertifikası ve doğrudan üretici beyanına istinaden verilen **EAC Deklarasyonu** olmak üzere ikili bir ayırım söz konusudur. Bu durum, ülkemiz ürün güvenliği sisteminde önemli bir yeri olan CE Belgelendirmesi uygulamalarına benzer niteliktedir. EAC Belgesi ya da deklarasyonu bütün ürünleri kapsar bir nitelikte değildir. **EAC Belgesi** parti bazlı alındığı gibi, 1-3-5 yıllık süreli olarak da alınabilmektedir. Burada önemli olan husus, EAC Belgesi ya da EAC uygunluk deklarasyonu gerektiren ürünlerin, bu belge olmaksızın gerek Rusya, gerekse AEB ülkeleri pazarına giriş yapamamasıdır.

Yukarıda belirtildiği gibi, EAC Belgesi **tek seferlik, yani parti bazında** düzenlenebilmektedir. Bu kapsamda, ithalatçı olan Rus firması, ihracatçıdan sözleşme ile aldığı malları ancak EAC sertifikası olması durumunda satabilmektedir. Sertifika üzerinde; üretim yeri, ithalatçı firma bilgisi, malın sınıflandırma GTİP, ana sözleşme tarih ve numarası bilgileri yer almaktadır. Bu tür sertifikalar; belli bir Rus firması adına, yalnız bir sefer, miktarı ve cinsi sertifika üzerinde belirlenmiş ürünler için geçerlidir.

Bir yıllık seri üretim EAC belgesi, EAC Belgesi vermek üzere yetkilendirilmiş şirketin uzmanının inceleme ve analiz ziyaretine gereksinim duyulmadan sadece numune ve gerekli dokümanlara istinaden yapılan incelemeler neticesinde bir yıl süre için verilmektedir. Bu sertifikalar seri üretim için verilir ve 3 yıllık sertifikalarla aynı işlevi görürler.

Üç ve beş yıllık geçerlilik arz eden EAC belgeleri, EAC Belgesi vermek üzere yetkilendirilmiş şirketin uzmanının yaptığı denetim ziyareti akabinde 3 veya 5 senelik bir süreyi kapsamak üzere verilmektedir. Bu şekilde alınan belgeler 3 veya 5 yıl için yapılacak tüm sevkiyatların gümrük işlemlerinde ve aynı zamanda AEB ülkelerinin iç piyasasında beyan zorunluluğu olan yerlerde geçerlidir.

Bu noktada, EAC Belgelerinin nasıl denetlendiği hususu da önem arz etmektedir. Rusya'da denetimlerin özellikle gümrük bölgelerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Dolayısıyla, ithal ürünler Rus pazarına girmeden önce gümrük sahasında çok ciddi bir belge denetimine tabi tutulmakta ve ithal edilen ürünlerin EAC Belgesi olup olmadığı incelenmektedir. Ülkenin akreditasyon kurumu olan ve aynı zamanda EAC belgesi vermeye yetkili kuruluşların yetkilendirilmesini yapan Rus Akreditasyon Kurumu'nun (ROSAKREDİTATSİA) internet sayfasında, EAC belgelerinin geçerliliği ve içeriğine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Örneğin; ürün gümrük bölgesine geldiğinde ilgili gümrük görevlisi kendisine ibraz edilen EAC belgelerini ROSAKREDİTATSİA'nın web sayfasından (fsa.gov.ru) kontrol edebilmekte ve ona göre işlem yapabilmektedir.

Rusya'da zorunlu EAC belgesine tabi olmayan ürünler de vardır. Dolayısıyla bu ürünler Rus pazarına bu belgede olmadan girebilmektedir. **Bununla birlikte, ürünün EAC belgesinden muaf olduğu hususu ithalatçı tarafından ispatlanmak durumundadır.** Bunun için ithalatçı tarafından, ROSAKREDİTATSİA tarafından yetkilendirilmiş ve aynı zamanda EAC belgesi tanzim etmeye de yetkili olan kuruluşların herhangi birine başvurulması ve ürünün EAC gerektirmediğine dair bir belge alınması gerekmektedir. "Otkoznoe pismo" adı verilen bu belge, gümrük yetkilisine ibraz edilmek zorundadır.

EAC Gümrük Birliği Uygunluk Sertifikası ve Uygunluk Beyanı arasındaki temel farkları aşağıda şekilde izah etmek mümkündür:

Tablo-1

Uygunluk Beyanı	Rusya Federasyonu'nda bulunma süresi
Başvuran tarafından ibraz edilen belgelere dayanarak belgelendirme kurumu tarafından düzenlenmektedir.	Test sonuçlarına dayanarak belgelendirme kurumu tarafından düzenlenmektedir.
1 yıldan - 5 yıla kadar geçerlidir.	5 yıla kadar geçerlidir
Boş bir A4 kağıt üzerinde düzenlenmektedir.	Ozel desenli korumalı belge üzerinde düzenlenmektedir
Uygunluk beyanında gösterilen bilgiler için sorumluluğu başvuran üstlenmektedir.	Uygunluk sertifikasındaki bilgiler için sorumluluğu belgeyi düzenleyen belgelendirme şirketi üstlenmektedir.

GOST R (TOCT P) UYGUNLUK BELGESİ

Rusya'da GOST R (TOCT P) Uygunluk sertifikası, ürünler için resmi bir belge olup, yetkili ulusal kurumlar ürünün güvenliğini ve ürünün teknik standartlar ve düzenlemelerle oluşturulan standartlara uygun olduğunu onaylamaktadır.

Uygunluk sertifikası, ürünün seri üretimi veya belirli bir parti için alınabilmektedir. Söz konusu sertifikalar, tüm Rusya'da faaliyet gösteren ve talepte bulunan şirketin kayıtlı olduğu bölgelere bağlı olmadan akredite edilmiş belgelendirme merkezleri tarafından verilmektedir.

Uygunluk sertifikasının düzenlenmesi sadece test raporlarının bulunması durumunda mümkündür. Bu yüzden önce ürün mamullerinin laboratuvar testi yapılmaktadır. Uygunluk sertifikası, Rusya Federasyonu mevzuatı uyarınca akredite edilmiş kurumlar tarafından düzenlenmektedir.

GOST R (TOCT P) UYGUNLUK BEYANI (DEKLARASYON)

GOST R (TOCT P) Uygunluk Beyanı (Deklarasyon), ürünün güvenliğini/standartlar-mevzuata uygunluğunu onaylayan resmi evraktır. Beyan (Deklarasyon), güvenlik onayı için zorunludur.

Söz konusu beyanname, Rusya Federasyonu'nda kayıtlı özel girişimci veya tüzel kişi statüsünde bulunan Rus üreticilere ve Rus ithalatçılara verilmektedir.

Uygunluk beyanı ürünün güvenliğini onaylamaktadır. Bu prosedür, beyan (Deklarasyon) olarak adlandırılmakta ve uygunluk beyanı (deklarasyon) satıcı veya üretici için alternatif bir kanıt olarak görülmektedir. Rusya’da, uygunluk beyanı ve uygunluk sertifikası hukuksal açıdan eşit güce sahiptir ve süre olarak 3 yıla kadar düzenlenebilmektedir. Ürünlerin uygunluk beyanı süreci prensip olarak belgelendirmeden farklı olmamaktadır.

DEVLET KAYDI BELGESİ (CTP)

Devlet kaydı belgesi; ürünlerin güvenliğini, yeknesak sıhhi, epidemiyolojik ve hijyenik koşullara ve AEB teknik düzenlemelerine uygunluğunu onaylayan bir belgedir. Belge, yetkili kurum tarafından yeknesak formda ve AEB tarafından kabul edilen esaslara göre düzenlenen bir belgedir.

Devlet kaydı belgesi, gerekli testlerin yapılması ve Rospotrebnadzor Kurumunda devlet kaydı prosedürünün tamamlanması akabinde mamul ürünler için düzenlenmektedir.

Devlet kaydı belgesi hem ithalatçı hem de üretici adına düzenlenebilmektedir. Herhangi bir ürün için devlet kaydı sürecinin gerekli olup olmadığı hususu, yürürlüğe giren AEB teknik düzenlemeleri tarafından belirlenmektedir.

MUAFİYET MEKTUBU (OTKAZNOE PİSMO)

Ürünün zorunlu belgelendirme veya üretici beyanına dayalı belgelendirmeye tabi olmaması durumunda, ilgili şirket ‘muafiyet mektubu-otkaznoe pismo’ olarak bilenen bir belge düzenleyebilir. Söz konusu ‘muafiyet mektubu’ resmi bir belge niteliğinde olup belgelendirme merkezi tarafından onaylanmaktadır. Bahse konu mektup, belli bir ürün grubunun AEB teknik kurallarına ve GOST R (ГОСТ Р) sistemine göre, uygunluk onayına tabi olmadığını bildirmektedir. Dolayısıyla muafiyet mektubu, Rusya’da, akredite kurumlar tarafından verilmiş ve ürünün belgelendirmeye tabi olmadığını bildiren resmi bir belgedir.

YANGIN GÜVENLİĞİ SERTİFİKASI (YANGIN SERTİFİKASI)

Rusya’da üretilen veya Rusya’ya ithal edilen ürünlerin tüketiciler için güvenli olması açısından ürünlerin çoğu için yangın güvenlik gereksinimlerine uygunluğu onaylayan sertifikanın düzenlenmesi gerekmektedir.

Yangın güvenlik sertifikası (yangın sertifikası), ürünün yangın güvenlik koşullarına uygunluğunu onaylayan sertifika sistemi çerçevesinde düzenlenmiş yasal bir belgedir. Yangın güvenlik sertifikası, ürünün devlet standartları koşullarının, Yangın Güvenlik Sertifika Sisteminde belirtilen koşullara, yangın güvenlik normlarına, inşaat normlarına ve koşullarına ve RF Mevzuatı uyarınca zorunlu yangın güvenlik şartlarını ve ürünleri fonksiyonel göstergeleri belirtilen diğer yasal belgelere uygunluğunu onaylamaktadır.

E) Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Rusya Federasyonu’nda, 2024 yılına kadar kayıt dışılığın azaltılması ve tüketici refahı da gözetilerek eşit rekabet koşullarının tesisinin sağlanması amacıyla dijital ekonomiye geçişin bir parçası olarak; tüm ithal ürünlerin, “QR” kodlarıyla etiketlenerek ülkeye girişinden

nihai tüketiciye ulaşıncaya kadarki sürecinin izlenebilmesi amacıyla “Birleşik Ürün Etiketleme ve Takip Sistemi” ihdas edilmiştir. Anılan sistemin koordinatör kurumu, “Sanayi ve Ticaret Bakanlığı”; sistemin oluşturulması, uygulanması ve işletilmesinden sorumlu kurum (kodların üretimi ve dağıtımı), “Geliştirme ve Teknoloji Perspektifleri Merkezi Başkanlığı” (CRPT); sistemin işleyişinin kontrolünden sorumlu kurum, “Dijital Gelişim, Haberleşme ve Kitleleşme İletişim Bakanlığı”; düzenleyici kurum ise “Maliye Bakanlığı” olarak belirlenmiştir.

Etiketleme işleminin eşyanın gümrüklenmesi öncesinde tamamlanması gerekmekte olup, kontroller Federal Gümrük/Vergi Servisince gerçekleştirilecektir. Eşyanın transitinde veya geçici ithalinde (sergi, fuar eşyası) işaretleme gerekmemektedir. Barkodun kaç rakamlı olacağı hususunda Avrasya Ekonomik Birliği’nde henüz bir karar alınmamış olmakla birlikte, söz konusu barkodun içerisinde e-imza ile genel bilgilerin yer alacağı belirtilmektedir.

Etiketleme uygulaması ile herhangi bir tüketici akıllı telefonundan kodu tarayarak malların kalitesini kontrol edebilecektir. Sistemin şeffaflığı, düzenlemelere uyumluluk, sahtecilik ve kaçakçılığa karşı mücadele temel amaçlar olarak belirtilmektedir. İşbu uygulama ile yasal ve kaliteli ürünlerin satın alınabilmesi, insan sağlığının korunması, tüketici haklarının korunması, “beyaz piyasanın” büyümesi, rekabetçiliğin artması, maliyet optimizasyonu, lojistik zincir boyunca eşyanın takibi, “gri piyasanın” azaltılarak verimliliğin artırılması, gümrük ve vergi gelirlerinde artış sağlanması ile mal piyasasının gözetimi amaçlanmaktadır.

Ülkemizin Rusya’ya ihracatında önemli yer tutan muhtelif ürünlerde etiketleme sisteminin tesis edilmesi süreci devam etmektedir. Bu kapsamda; ilk olarak, 12 Ağustos 2016 tarihinde kürk manto ürününde pilot uygulamaya başlanılmıştır. Muhtelif tütün mamullerinde ise 1 Mart 2019 tarihinde etiketleme uygulamasına geçilmiştir. 11 Ocak 2021 tarihinden itibaren ise, nikotin içeren tüm ürünlerin 28 Şubat 2022 tarihine kadar etiketlenmesi projesine başlanmıştır.

Rusya’ya ihracatımızda önemli yer tutan ayakkabı ürünlerine yönelik zorunlu uygulamaya 1 Temmuz 2020 tarihinde başlanmıştır. Muhtelif tekstil ve hazır giyim ürünlerinde zorunlu uygulamaya geçiş tarihi 1 Ocak 2021 olarak belirlenmiştir. Hafif sanayi ürünleri kalıntılarının etiketlenmesi 1 Ocak 2021 tarihinde zorunlu hale getirilmiştir.

Süt ürünlerinden dondurma ve peynir için 1 Haziran 2021, raf ömrü 40 günden fazla olan diğer süt ürünleri için 1 Eylül 2021 ve raf ömrü 40 günden az olan diğer süt ürünleri için ise 1 Aralık 2021’den itibaren etiketleme uygulaması zorunlu hale gelmiştir.

1 Ekim 2020 tarihinden önce Rusya Federasyonu topraklarında üretilen veya ithal edilen parfümeri ve kozmetik ürünlerinin bilgi sisteminde tescile (malların açıklamasına) tabi olarak etiketlenmesi işlemlerinin **1 Ekim 2022’ye kadar** tamamlanması gerekmektedir.

Etiketsiz ürünlerin ithali, fotoğraf makinalarında 1 Ekim 2020 tarihinden itibaren yasaklanmıştır. 1 Ekim 2022 tarihinden itibaren ithal edilen fotoğraf makineleri için etiketleme zorunlu olacaktır.

Lastiklerde ise etiketsiz ürünlerin ithali 1 Kasım 2020 tarihinden itibaren yasaklanmıştır. Paketlenmiş sularda ise 1 Eylül 2021 tarihi itibarıyla zorunlu etiketleme sistemine geçilmiştir. Bira ve alkolsüz içecekler, antiseptikler ve gıda takviyeleri için pilot uygulamalar devam etmektedir. Tekerlekli sandalyelerin etiketleme uygulamasına ilişkin pilot projeler nihayete ermiş ancak sisteme geçiş için henüz bir tarih belirlenmemiştir. Bisikletler için ise 1 Mart 2023 tarihi itibarıyla zorunlu etiketleme sistemine geçiş planlanmaktadır.

Anılan tüm ürünlerin transit ticareti ve geçici ithalatı ise kapsam dışında tutulmaktadır.

Ürünlerin zorunlu tanımlamasını içeren etiketleme işleminin eşyanın gümrüklenmesi öncesinde tercihen üretim tesislerinde veya Rusya Federasyonu’nda, gümrükleme

işleminde önce depolarda tamamlanması gerekmektedir. Etiketlemede sorumluluk ithalatçıya ait olup, etiket veya barkod bilgilerinin üreticilere ithalatçılar tarafından ulaştırılması gerekmektedir. Diğer taraftan, Rus yetkililerce; sektörün uyum süreci, stok durumu ve Rus yetkili kurumlarının sisteme dahil olma süreçlerinde görülen sıkıntılar sebebiyle ürün bazında ilave geçiş sürecinin resmi olarak uygulanabileceği belirtilse de; etiketleme uygulamasına son tarih beklenmeden ivedilikle geçilmesinin, özellikle sevkiyat bazında yaşanacak sorunların çözümü ve iş sürecine ilişkin elde edilecek tecrübe açısından öncelik arz ettiği değerlendirilmektedir.

Bahse konu etiketlerde, malın adı, orijini, net ağırlığı, malın terkibi, üretim yılı, raf ömrü, besleyici değeri, kullanım koşulları gibi bilgilerin Rusça olarak yer alması gerekmektedir. Söz konusu etikete sahip olmayan malların satışı ise mümkün bulunmamaktadır. Söz konusu şartlar her bir mal için GOSSTANDART'tan temin edilebilmektedir. (<https://chestnyznak.ru/en/>)

F) Teknik Engeller

Rusya Federasyonu'na ihracatta teknik düzenlemeler ve standartlar temel olarak Rusya Federasyonu Standardizasyon ve Metroloji Federal Servisi (ROSSTANDART) tarafından belirlenmekte olup, ülkemiz ile Rusya Federasyonu arasındaki Karma Ekonomik Komisyonu Protokolü kapsamında, teknik düzenlemeler, standardizasyon, metroloji ve uygunluk değerlendirmesi alanlarında danışma ve iş birliği mekanizması tesis edilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. Piyasa gözetim denetimi ve tüketici haklarını koruma alanlarında ROSPOTREBNAZOR, bitkisel/hayvansal ürünler, veterinerlik ve bitki karantina konularında ROSSELHOZNADZOR, ilaçlar, sağlık sektöründe kullanılan ekipmanlar, sağlık alanında uygunluk belgeleri konularında ROSDRAVNADZOR, patentli mallar konularında ROSPATENT, akreditasyon konularında ROSAKREDİTATSİA, ithalat denetimleri alanında ise Federal Gümrük Servisi görev yapmaktadır.

Rusya Federasyonu'na ihracatta en temel engellerden birisi olarak öne çıkan kotalar ve lisanslar (kırmızı ve beyaz et, alkol, sigara vb.) konularında düzenleme yetkisi Ekonomik Kalkınma Bakanlığı'na ait olup, bunun yanı sıra, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından da ithalat denetimleri gerçekleştirilmektedir.

ROSSTANDART, ürünlerin ve hizmetlerin teknik yeterliklerinin belirlenmesi, ölçümü ve değerlendirilmesinde standardizasyon sağlanması, bu kapsamda, ulusal standartların belirlenmesi, sertifikaların tespit edilmesi, zorunlu gereksinimlerin yerine getirilmesinin kontrolü ve denetimini gerçekleştirmektedir. Bununla birlikte, bahse konu Kurum, ürünlerin tasarım ve ar-ge süreçleri, imalat, inşaat, montaj, kalibrasyon, kullanım, muhafaza edilmesi, nakliye, satış ve hurdaya ayırma konularına ilişkin standartların belirlenmesi hususlarında da gerekli mevzuatların düzenlenmesi görevini yerine getirmektedir. Kurum, bölgesel bazda örgütlenmiş olup, resen veya şikâyet üzerine, iç pazara yönelik denetimler gerçekleştirmektedir.

Rusya Federasyonu tarafından dış ticarete uygulanmakta olan teknik engeller hakkında bilgiye, Ticaret Bakanlığı'nın sorumluluğunda olan www.teknikengel.gov.tr internet sitesinden erişilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller web sitesi, kullanıcıların teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede, söz konusu siteden ülkeler itibarıyla ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ülkelerin mevzuat ve uygulamaları hakkında Bakanlığımızdan bilgi talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Söz konusu siteye ücretsiz olarak üye olunabilmektedir. Sitenin üyelerine ilgilendikleri ülke ve ürün gruplarına ilişkin düzenlemeler günlük olarak e-posta ile gönderilmektedir.

- ROSSTANDART (<http://www.gost.ru/>)
- ROSPOTREBNAZOR
(<http://rospotrebnadzor.ru/>)
ROSSELHOZNADZOR
(<http://www.fsvps.ru/>)
- ROSDRAVNADZOR
(<http://www.roszdravnadzor.ru/>)
ROSPATENT (<https://rospatent.gov.ru/ru>)
- ROSAKREDİTATSİYA (<http://fsa.gov.ru/>)
- Federal Gümrük Servisi (<http://www.customs.ru/>)

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

A) Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Fikri, sınai ve mülkiyet hakları, Rusya Federasyonu'nda, 19 Aralık 2006 tarih ve 230-FZ sayılı Medeni Kanun ile güvence altına alınmıştır. Söz konusu Kanun'un 1515'inci maddesi "Ticari Markalar ve Hizmet Markaları", 1537'nci maddesi ise "Malın Menşe Yeri Adının Üretildiği Yerlerin İsimleri) Yaşa Dışı Kullanımı için Sorumluluğu" başlıklarını düzenlenmektedir.

Rusya Federasyonu'nda ticari marka hakkının yasalarla korunması, devlet tescil belgesi gereği işbu kanunun tespit ettiği düzen veya Rusya Federasyonu'nun uluslararası anlaşmalarına göre verilmektedir. Ticari marka tüzel kişinin veya girişimcilik yapan gerçek kişinin adına tescil edilmektedir. Tescil edilmiş ticari marka için ticari marka şahadetnamesi verilmektedir. Söz konusu şahadetname, ticari markanın üstünlüğünü ve şahadetnamenin içinde belirtilen ürünler konusunda sahibinin ticari marka tekel hakkını sağlamaktadır.

Ticari marka sahibi, söz konusu ticari marka kullanma ve üçüncü kişilerin bunu kullanmasını yasaklama tekel hakkına sahiptir. Hiçbir kimse, Rusya Federasyonu'nda korunan ticari markayı sahibinin iznini almadan kullanamamaktadır.

Ticari markanın veya söz konusu markayla işaret edilen ürünün veya söz konusu markaya karışacak kadar benzer olan herhangi bir başka markanın benzeri mallar konusunda imal edilmesi, kullanılması, satışa sunulması, satılması veya bu amaçla muhafaza edilmesi, ticari marka sahibinin hakkının ihlali olarak kabul edilmektedir.

Ticari marka tescili 10 yıl geçerli olup, talep üzerine her on yıl için uzatılabilir. Rusya Federasyonu'nda satılacak ithal ürünlerin markasının başkası adına kayıtlı olup olmadığı araştırılmalıdır.

B) Dağıtım Kanalları

Rusya Federasyonu, içerisinde 11 zaman dilimini kapsayan dünyanın en büyük ülkesidir. Bu nedenle, birçok işletme Rusya Federasyonu pazarına bölgesel olarak yaklaşma eğiliminde olup, yeni giren firmaların çoğunlukla Moskova'da faaliyete başladığı ve mevcut bir distribütör aracılığıyla veya bu bölgelerde yeni distribütörler arayarak diğer bölgelere taşındıkları gözlemlenmektedir.

Öte yandan, son yıllarda ülkedeki dağıtım kanalları Moskova, St. Petersburg, Kazan, Rostov-on-Don, Novosibirsk gibi büyük kentlerde düzenli bir yapıya kavuşmuştur. Dağıtım kanallarındaki bu yapılanma büyük kentlerin çevresine de yayılmaya başlamıştır. Bunlarla birlikte özellikle Moskova'da, tüketim malları piyasasında büyük miktarlarda alım yapabilecek ve daha uzun vadeli taahhütlerde bulunabilecek büyük ölçekli perakende mağazaları açılmıştır. Kent merkezinde yer alan halka üzerinde büyük alışveriş merkezleri açılmış ve Moskova perakende sektörü giderek Avrupa ülkelerindeki benzer bir yapıya kavuşmuştur. Alışveriş merkezleri ve büyük mağazaların St. Petersburg ve Moskova'nın yanı sıra diğer kentlerde de arttığını söylemek mümkündür.

Giderek artan bu profesyonel dağıtım yapısından yararlanılarak pazara ürün sunmak günden güne kolaylaşmaktadır. Ancak bu kanalların bölgesel kapsamı sınırlı düzeyde olabilmekte ve bu nedenle bazı bölgelere dağıtımda hala sıkıntı yaşanabilmektedir. Bu bölgelerde firmaların değişken bir dağıtım stratejisi izlemesi, yoğun pazarlama faaliyetleri yürütmeleri uygun olacaktır.

Ülkede çok sayıda batı tarzı mağazanın açılmasına rağmen hala dağıtım ve perakendeciliğin önemli bir kısmı büfeler ve açık pazarlar aracılığı ile yapılmaktadır. Pazarda başarılı olan işletmeler dağıtım kanallarında çeşitli seçeneklerin bir karmasını oluşturarak hareket etmektedir.

Firmalarımız için Moskova ve St. Petersburg haricindeki bölgelerde de önemli pazar fırsatları bulunmakta olup, bu fırsatların değerlendirilmesi için pazarların yerinde araştırılmasında yarar görülmektedir.

Rusya Federasyonu'nda yük taşımacılığının büyük çoğunluğu demiryolları ve karayolları ile yapılmaktadır. Öte yandan taşımacılık altyapısı yeterince gelişmemiş olup yeni yatırımlara ihtiyaç bulunmaktadır.

Bununla birlikte, Rusya Federasyonu toplamda 62 limana sahip olup ülkenin kuzeyinde yer alan Arkhangelsk limanı genel kargo; Murmansk limanı konteyner, toplu yükleme, petrol, soğutuculu konteyner kargo; Karadeniz'de yer alan Novorossisk limanı petrol, genel kargo, toplu yükleme; Tuapse limanı petrol; Baltık kıyılarında yer alan St. Petersburg limanı genel kargo, konteyner, feribot ve yolcu taşıması; Ust-Luga limanı genel kargo, petrol, konteyner; doğuda yer alan Vladivostok limanı genel kargo, petrol; Nakhodka limanı ise genel kargo, konteyner, toplu yükleme alanlarında faaliyet gösteren en önemli limanlardır.

Dünya Bankası tarafından gümrük işlemlerinin etkinliği, taşımacılık altyapısı, uluslararası gönderilerin rekabetçi fiyatlandırma kolaylığı, lojistik hizmetlerin kalitesi, gönderilerin takip edilebilirliği ve işlem süreleri dikkate alınarak hazırlanan 2018 yılı Lojistik Performans Endeksi sıralamasında Rusya Federasyonu 160 ülke arasında 75'inci sırada yer bulabilmiştir.(Türkiye 47. sırada bulunmaktadır).

<https://lpi.worldbank.org/international/global>

C) Tüketici Tercihleri

Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından tüketiciler başlangıçta düşük fiyatlı ve düşük kaliteli dayanıklı tüketim mallarına yönelmiştir. Ancak 1998 yılından sonra gelirlerdeki artışlar beraber tüketicilerin harcama davranışları da değişmiş, tüketiciler daha yüksek kaliteli ürünlere yönelmiştir. Tüketim harcamalarının artmasının ardındaki en önemli faktörlerden biri, başta Moskova ve St. Petersburg kentlerinde olmak üzere orta sınıfın giderek genişlemesi olmuştur.

Rusya Federasyonu giderek bir tüketici toplumu haline gelmektedir. Tüketicilerin %30'u herhangi bir ihtiyacı olmasa bile alışveriş yapmaktan keyif almaktadırlar. Temel satın alma faktörleri, ürünün markası, kalitesi ve uzun ömürlülüğü olup, fiyat dikkate alınmasına rağmen genellikle ikincil bir belirleyici olarak dikkat çekmektedir.

Rusya Federasyonu'ndaki tüketici davranışları, dünyanın herhangi bir ülkesinde yaşayan tüketicinin davranış kalıplarından genel olarak bir farklılık göstermemektedir.

Bireysel davranış dikkate alındığında, gelirine göre tasarruf eğilimi yüksek olmayıp, tüketim eğilimi yüksektir. Gelir dağılımı düşük olan kesimler öncelikle temel ihtiyaçlarını karşılama eğilimindedir. Ancak, zaman içerisinde çok çeşitli ithal tüketim malı ülkeye girdiğinden kalite tercihi ön plana çıkmıştır. Orta ve üst gelir grubunda kalite ve marka önemli bir unsurdur. Gelişmiş ülke ürünlerine yoğun bir ilgi vardır. Tüketicilerin yaklaşık %34'ünün yabancı ürünleri yerel ürünlere tercih ettiği ancak günden güne yerel ürünlere olan talebin arttığı görülmektedir. Bunlarla birlikte, menşe ülke, mal tercihinde etkili olmaktadır. Rusya Federasyonu için yeni olan, reklamların tüketici üzerindeki etkisinin yüksek olmasıdır. Tanıtım ve reklam tüketici tercihlerini değiştirebilmektedir. Ayrıca, promosyon faaliyetlerinin tüketici tercihleri üzerindeki etkisi ziyadesiyle yüksek olabilmektedir. Nitekim, Ipsos Comcom tarafından yapılan kamuoyu araştırmasının sonuçlarına göre, halihazırda **Rus halkının yarısından fazlasının**, market alışverişlerinde **sadece** indirimli ürünleri tercih ettiği, indirimde olmayan ürünleri satın almaya yönelmediği, diğer bir ifadeyle indirimde ürün yoksa, ilgili marketten alışveriş **yapmadığı** anlaşılmaktadır.

Covid-19 pandemisi, Rusya vatandaşlarının önceliklerini önemli ölçüde değiştirmeye başlamış olup çevrimiçi alışveriş artan bir şekilde tercih edilmeye başlamıştır. 2021 yılında, çevrimiçi ticaretin payı tüm Rus perakende satışlarının %9,2'ini oluşturmuştur. Bununla birlikte, aynı dönemde Rusya'da e-ticaret hacmi %12 oranında artarak 3,6 trilyon rubleye (\$44,8 milyar) ulaşmıştır. Yaklaşık 75 milyon Rus vatandaşının e-ticaret platformları üzerinden alışveriş yaptığı; buralardan yapılan satışların %86'sının yurt içi e-ticaret sitelerinden gerçekleştirildiği; söz konusu satışlarda dijital ve beyaz eşya (%24,9), mobilya ve ev eşyaları (%14,6), hazır giyim ve ayakkabı (%13,8) ile gıda ve yemek hizmetlerinin (%9,8) ön plana çıktığı anlaşılmaktadır. Öte yandan, Rus vatandaşlarının sınır ötesi e-ticaret sitelerinden gerçekleştirdiği alışverişlerin parasal değerinin 2021 yılında, %9 oranında artarak 479 milyar rubleye yükseldiği (yaklaşık 5,5 milyar dolar) bahse konu satışlarda en büyük payın akıllı telefon ile elektronik cihazlar olduğu görülmektedir.

[\(https://akit.ru/\)](https://akit.ru/)

Ayrıca, 2020 yılı itibarıyla, sınır ötesi e-ticarette vergilendirmeye ilgili bazı uygulamalar hayata geçirilmiştir. Bu çerçevede, e-ticarete konu olan ürünün koli bedelinin değerinin **200 avroyu ya da 31 kiloyu aşmaması** gerekmektedir. Söz konusu bedelin veya miktarın aşıldığı durumlarda ise, **koli değerinin %15'i oranında ve en az 2 avro/kg gümrük vergisi uygulanmaktadır.**

[\(https://customs.gov.ru/press/federal/document/216994\)](https://customs.gov.ru/press/federal/document/216994)

Rus tüketicilerin genellikle markalara sadık olduğu ve mağazaya gitmeden önce satın alacakları ürünler hakkında bilgi sahibi olduğu söylenebilmektedir. Tüketicilerin sadece %17'sinin daha düşük bir fiyata markaları değiştirmeye istekli olduğu ifade edilmektedir. İletişim aracı olarak televizyonun yanı sıra sosyal medyanın etkisi günden güne artmaktadır.

Önümüzdeki dönemde sağlıklı ürünlerin daha fazla tüketileceğine yönelik bir eğilimin olduğu; nüfusun yarısının, taze ürünler, meyve ve sebzeler, eğitim, ilaçlar veya seyahat gibi sağlıklarını ve yaşam kalitesini artıran ürünler için daha fazla ödeme yapmaya istekli olup bunun paralelinde organik pazarın da büyüdüğü gözlemlenmektedir. Ancak nüfusun sadece %26'sı düzenli olarak organik ürün satın almaktadır. İkinci el pazar Avrupa'daki kadar gelişmiş olmayıp nüfusun sadece belirli kesimleri tarafından kullanılmaktadır.

Rusya Federasyonu'nun değişik etnik gruplardan oluşan bir nüfusu barındıran ve çok geniş bir ülke olduğu dikkate alınmalı ve tüketici zevk ve tercihlerinde de bu durum göz ardı edilmemelidir. Öte yandan, orta vadede, taze ürünler, organik ürünler, yerel ürünler, seyahat, alkol, eğitim hizmetleri, ilaçlar ve vitaminleri içeren sektörlerin gelişme göstermesi beklenmektedir.

D) Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Rus pazarını hedefleyen firmalarımızın, ülkenin ticari ortamı ve iş kültürü gereklerine göre pazarlama ve satış stratejilerini uyarlamaları gerekmektedir. Bu bağlamda öncelikle ülke genelinde Rusça dışında yaygın olarak kullanılan bir dil olmaması nedeniyle başta internet sayfaları olmak üzere, Rus pazarına özel Rusça çalışmalar yapmaları elzem görülmektedir. Bununla birlikte, pazardaki fırsatların iyi tanımlanması ve değerlendirilmesi, potansiyel alıcıların bulunması için firmalarımız tarafından yerinde pazar araştırması çalışmaları yapılması yararlı olacaktır. Pazardaki iş ortağının seçimi önemli bir husus olup, olası iş ortağının iş çevrelerindeki güvenilirliği ve repütasyonuna ilişkin araştırma yapılması gereklidir. Rusya Federasyonu'nda, firmaların ticaret ve sanayi odalarına üyelik zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu nedenle firmaların güvenilirliğini öğrenmekte sıkıntılar yaşanmaktadır. Ayrıca firma sahipleri sıklıkla değişmektedir. Bu da firma güvenilirlik araştırmasını zorlaştırmaktadır. Pazarda yapılacak araştırmalar sırasında çok sayıda firma ile görüşmek, firmaların ofislerini ziyaret etmek, firma ile ilgili genel bir bilgi verecektir.

Rusya Federasyonu'ndaki firmalar ile ticari ilişkilerin kurulması öncesinde ve bu ilişkilerin kurulmasından sonra da pazarın ziyaret edilerek pazar koşullarının, özelliklerinin saptanması ve izlenmesi önemle tavsiye edilmektedir. Rusya Federasyonu'nda ürün pazarlama sabır isteyen bir işidir. İhracatçılarımızın Rusya Federasyonu pazarında başarıyı uzun vadeli bir süreç olarak değerlendirmeleri ve ivedi sonuçlar beklememeleri gerekmektedir. Pazara ilk kez giriş yapacak firmalarımızın pazarda hâlihazırda bulunan Türk firmaları, Rus-Türk İş adamları Birliği, T.C. Moskova Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, Kazan, St. Petersburg ve Novorossisk Ticaret Ataşelikleri gibi kurum ve kuruluşlarla irtibata geçerek görüş ve önerilerinden yararlanmaları faydalı olacaktır.

İhracatçılarımızın ülkeye yönelik ihracat planlarında reklam, promosyon ve ülkeye düzenli ziyaretler yer almalıdır. Özellikle kamu kurumları ile ilişkilerin yürütülmesinde profesyonel destek alınmalıdır. Bunun için yerel bir personel istihdam edilebilir. Ayrıca muhasebe, hukuk, gümrük işlemleri gibi konularda da profesyonel yardım alınmalıdır. Rus iş ortağının pazara ilişkin beklentilerinin karşılanması firmalarımız için pazarda uzun vadeli başarı anlamına gelmektedir. Bu nedenle firmalarımızın Rus iş ortakları ile hem kendi hedeflerinin gerçekleştirilmesi hem de pazardaki beklentilerin karşılanmasının sağlanması için düzenli olarak iletişim kurmalarında yarar vardır.

Ülkedeki test etme ve belgelendirme, satış sonrası hizmetler, gümrük işlemleri, depolama, Rusça pazarlama ve ürün kullanım materyalleri konularındaki gereklilikler hakkında Rus alıcılardan ayrıntılı bilgi edinmekte fayda görülmektedir.

İhracatçılarımızın, ülkedeki ithalatçı firmalar ile ilişkilerinde belli bir güven tesis edilene kadar akreditifle ödeme şeklini ya da mümkünse peşin ödeme şeklini tercih etmelerinde yarar vardır. Ticarete konu olacak mal ve hizmetin fiyatlandırmasında döviz kuru dalgalanmalarının da hesaba katılması gereklidir.

Rus alıcıların satın alma kararlarında uygun fiyat önemli bir faktördür. Bununla birlikte Rus alıcılar kalite konusunda da hassastır. Bu iki faktörün uyumuna bu nedenle dikkat edilmelidir. Rus alıcılar, ayrıca, tanınan ve güvenilir ithal ürünlere para harcamaktan çekinmemektedir. Bu nedenle reklam, satışı etkileyen önemli bir pazarlama faaliyetidir.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

Türk Hava Yolları, pandemi öncesinde Rusya Federasyonu'nda Moskova, St. Petersburg, Kazan, Rostov, Soçi, Yekaterinburg, Ufa, Krasnodar şehirlerine uçmakta, Rus hava yolu şirketi Aeroflot ise her gün İstanbul'a uçuş gerçekleştirmekteydi. Pandeminin seyrine göre zaman zaman uçuşlarda kısıtlamalara gidilmekte olup yolculuk planlaması öncesinde, uçuşlara ilişkin güncel durumun takip edilmesi önem arz etmektedir.

Kent içi ulaşımda, özellikle Moskova'da, iş görüşmelerine saatinde ulaşmak için metronun tercih edilmesinde yarar bulunmaktadır. Moskova'da trafik yoğunluğu önemli bir sorundur. Kısa mesafeler için trafikte uzun saatler seyredebilmektedir. İş görüşmeleri için adres verilirken genellikle en yakın metro istasyonu da belirtilmektedir. Metro istasyonları Kiril alfabesi ile yazılmaktadır. Bu nedenle hem Latin hem de Kiril alfabeleri ile hazırlanmış bir metro haritası temin edilmesi ya da gidilecek istasyona ulaşma yollarını gösteren akıllı telefon uygulamalarından birisinin kullanılması yararlı olacaktır.

Taşımacılık Maliyetleri

Rusya Federasyonu ile ülkemiz arasında karayolu taşımacılığı sırasında yaşanan sıkıntılar aşılmış bulunmaktadır.

Türkiye'den Rusya Federasyonu'na karayolu taşımacılığı Ukrayna, Gürcistan ve Beyaz Rusya Federasyonu üzerinden gerçekleştirilmektedir. Ayrıca malların Novorossisk limanına kadar gemi ile buradan karayolu ile taşınması da sıklıkla tercih edilen bir taşıma şeklidir.

İstanbul çıkışlı ürünlerin Ukrayna üzerinden karayolu ile Rusya Federasyonu'na ulaşması 7-8 gün, Gürcistan üzerinden 10 – 12 gün sürmekte olup ürünler gümrüklerde ortalama 1 gün beklemektedir. (Pandemi öncesi)

10.02.2021 tarihli devlet sözleşmesi gereği, Rusya Federasyonu ile Gürcistan arasında yer alan Verhniy Lars sınır kapısının yeniden inşa çalışmalarına mart ayının ikinci yarısında başlanmıştır. Söz konusu altyapı çalışmalarının temel amacı, sınır kapısının peron genişliği ve kapasitesinin artırılmasıdır. Altyapı çalışmasının iki aşamalı olarak 18 ay sürmesi ve 2022 yılının üçüncü çeyreğinde bitirilmesi amaçlanmaktadır.

Kuzey Kafkasya Gümrük İdaresince, söz konusu inşa çalışmalarının başlaması sebebiyle, sınır geçiş kapasitesinin azaldığı, bu sebeple, mezkur sınır geçiş noktasındaki kuyrukların ve beklemlerin artacağı ifade edilerek, alternatif yolların kullanılması tavsiye edilmektedir.

Ayrıca söz konusu sınır kapısının yeniden inşasına paralel olarak Kuzey Kafkasya-Kafkasya doğalgaz boru hattı onarım çalışmalarının da başlatılacağı ifade edilerek, tehlikeye maruz kalma riski nedeniyle, kontrol noktasına yakın noktalarda araç birikmesinin sınırlandırılacağı, Rusya Federasyonu Ulaştırma Bakanlığı'nın hali hazırda yeniden inşa çalışmaları sebebiyle anılan kapıdan büyük araçların geçişine sınırlama getirme olasılığını değerlendirdiği belirtilmektedir.

Taşımacılık maliyetleri tercih edilen taşıma türüne, döneme, taşınan malın cinsine ve miktarına göre değişmektedir. Bununla birlikte, TIR ile yapılan taşımalarda maliyet, TIR başına 4.600-5.600 dolar arasında değişmektedir.

E) Kamu İhaleleri

Rusya Federasyonu genelinde yapılan kamu ihaleleri <https://zakupki.gov.ru> uzantılı internet sitesinde duyurulmaktadır.

Bununla birlikte, Kamu İhaleleri çerçevesinde gerçekleştirilen mal, iş ve hizmet alımlarının etkinliğinin artırılması, bu tür alımların tanıtımını ve şeffaflığının sağlanması, bahsedilen alımlarda rüşvet ve diğer suiistimallerin önlenmesi, 05/04/2013 tarihli ve 44 sayılı Federal Kanunu tarafından düzenlenmiştir.

Öte yandan yabancı şirketlerin kamu ihalelerine katılmasına yönelik doğrudan bir engel bulunmama ile beraber bazı ihalelerde ihaleye katılmak isteyenlere yönelik kısıtlamalara gidilebilmektedir³.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

A) Tarım ve Hayvancılık

Rusya Federasyonu'nda tarım sektörü, özellikle 2000'li yıllardan önce inişli çıkışlı bir performans sergilemiş, yeni milenyumdan itibaren ise küresel tarım piyasalarıyla eklemlenme düzeyini hızla artırmayı başarmıştır. Türkiye'ye kıyasla, sektörün ekonomideki yerinin daha sınırlı bir düzeyde kaldığı Rusya Federasyonu'nda, Rusya Federal Devlet İstatistik Servisi (ROSSTAT) verilerine göre, kırsal kesimde yaşayanlar toplam nüfusun yaklaşık dörtte birini oluşturmaktadır. Sektör, 2021 yılının Ocak-Eylül döneminde yarattığı 2.825,5 milyar rubleye yaklaşan katma değerle milli hasılaya yaklaşık %4,1'lük bir katkı sağlamıştır.

2020 yılında 133 milyon ton tahıl rekoltesiyle dünyanın en önemli ilk 5 üreticisi arasında yer alan Rusya Federasyonu, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) 2020 yılı verilerine göre dünya arpa üretiminde birinci, yulaf üretiminde ikinci, buğday ve çavdar üretiminde ise üçüncü sırada yer almaktadır.

---

³ <https://zakupki.kontur.ru/site/articles/1197-kto-mojet>

Tarım ürünleri üretiminde, 2020 yılında, karşılaştırılabilir fiyatlarda %1,2'e yaklaşan büyüme, reel fiyatlarda ise %5,3'lük ve 6,11 trilyon rubleye yaklaşan artış kaydedilmiştir. 2021 yılında ise, bir önceki yılın %1,3 oranında büyümesinin ardından, tarım ürünleri üretiminde %2 azalma ortaya çıkmıştır. 2017 yılında 135 milyon tonu aşan rekor tahıl üretiminin (buğdayda 86 milyon ton) elde edildiği Rusya'da, 2020 yılında bir önceki yılın verilerine göre %9,7 artış göstererek 133 milyon tonla en yüksek ikinci rekor seviyesine ulaşılmıştır. 2021 yılında ise, 121,4 milyon ton tahıl üretimi (buğdayda 76 milyon ton) gerçekleşmiştir.

ROSSTAT tarafından yayımlanan bilgilere göre; buğday üretimi %11,5 azalışla 76 milyon ton, çavdar üretimi %27,5 azalışla 1,7 milyon ton, arpa üretimi %14 oranında azalışla 18 milyon ton, yulaf üretimi %8,6 azalışla 3,8 milyon ton, pirinç üretimi %5,8 oranında azalışla 1,076 milyon ton olarak kaydedilmiştir. Bununla birlikte, mısır üretimi %9,8 oranında artışla 15,2 milyon ton, karabuğday üretimi %2,9 oranında 918 bin ton, baklagiller üretimi %11,4 oranında artışla 3,8 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılı verilerine göre, tahıl üretiminin yapısında, mısır, tahıl ve baklagillerin ağırlığı artmış, buğday, çavdar ve arpanın ağırlığı ise azalmıştır.

Tahıl üretiminin yapısında %62,7 buğday, %3,2 baklagiller, %12,6 mısır, %3,1 yulaf, %2,0 arpa ve %1,4 çavdar yer almaktadır.

2020 yılında Rusya Federasyonu'nda, ayçiçeği rekoltesinde %13,7; şeker pancarı rekoltesinde ise %40,4 oranında azalma kaydedilmiştir. Sebze üretiminde de %2,3 oranında azalma gerçekleşmiştir. 2021 yılında ise, ayçiçeği üretiminde %17,6 (15,7 milyon ton), şeker pancarı üretiminde ise %21,6 artış (41,2 milyon ton) gerçekleşmiştir. Patates üretiminde %6,7 oranında 18,3 milyon ton, sebze üretiminde ise %2,8 oranında 13,5 milyon ton azalma kaydedilmiştir. Sera sebze üretimi de rekorlu 1,4 milyon tona ulaşmıştır.

Diğer taraftan, Rusya Federasyonu, hayvansal ürünlerden bal, süt, sığır ve domuz eti ile yumurta ve tavuk eti üretiminde dünyada ilk 8 ülke arasında yer almaktadır.

ROSSTAT'ın 2021 yılı hayvansal üretim istatistiklerine göre; büyükbaş hayvan sayısı 2021 yılında bir önceki yıla göre %2 azalışla 17,7 milyon olmuştur. Sığır sayısı %1,9'luk azalma ile 7,7 milyon baş, domuz sayısı %1,5'lik artışla 26,2 milyon baş, koyun ve keçi sayısı ise %3,3'lük artışla 20,9 milyon baş, kümes hayvanları ise %3,3'lük artışla 536,9 milyon ton olmuştur.

Rusya Federasyonu'nda balık yetiştiriciliği, 2020 yılında, 2019 yılı verilerine yakın olan 250 bin tona, 2021 yılında da 328,6 bin tona ulaşmış bulunmaktadır. Yaklaşık 4.700 balık çiftliğinin bulunduğu ülkede, Tarım Bakanlığı 2030 yılı itibarıyla toplam üretimi 3 katına çıkarmayı hedeflemektedir.

Rusya Federasyonu'nun 2013 yılında 43 milyar doları aşan tarım ürünleri ithalatı, 2020 yılında 29,7 milyar dolara gerilemiştir. 2021 yılında da, Rusya Federasyonu'nun gıda ürünleri ve tarım hammaddeleri ithalatı 33,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Rusya Federasyonu'nun ithalatında, gıda ürünleri ve tarım hammaddelerinin payı, 2020 Ocak-Aralık döneminde %12,8, 2021 Ocak-Aralık döneminde ise %11,6 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında Rusya'nın BDT ülkelerinden yapılan ithalatının yapısında, bahse konu ürünlerin payı %22,3 (2020 %25,5), diğer ülkelerden ise %10,3 (2020 %11,3) olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu ürünlerin ithalatının değer hacmi, 2020 Ocak-Aralık dönemine kıyasla %14,1, fiziksel hacmi ise %4,4 artış göstermiştir. Taze ve dondurulmuş balık ürünlerin ithalatı %9,9, ayçiçeği yağı %7,3, peynir ve lor ise %4,1 olarak artış göstermiştir. Süt ve süt kreması ithalatının fiziksel hacmi %21,5, taze ve dondurulmuş et ise %17,2 azalmıştır.

Gıda ürünleri ve tarım hammaddeleri ithalatında yaş meyve (5,2 milyar dolar), alkollü ve alkolsüz içecekler (3,36 milyar dolar), taze ve dondurulmuş balıklar (1,3 milyar dolar) ve süt mamulleri (2,23 milyar dolar) başlıca ürün gruplarını oluşturmaktadır. Ayrıca, palm yağı (1,2 milyar dolar), soya fasulyesi (1,2 milyar dolar) ve kırmızı et ürünleri (893 milyon dolar) diğer önemli ithal kalemleri arasında yer almaktadır.

Rusya Federasyonu'nun 2021 yılı yaş meyve sebze ithalatında; yaklaşık 1,277 milyar dolarla narenciye, 1,074 milyar dolarla muz ve 755,3 milyon dolarla elma ön plana çıkmaktadır.

Rusya Federasyonu'nun gıda ürünleri ve tarım hammaddeleri ithalatında tahıl ürünlerin payı 1,9 kat artmıştır. Kırmızı et ürünlerinde %33,2 meyve ve ceviz ürünlerinde %19,2, süt ürünlerinde %10,8, bitkisel yağ ürünlerinde %8,4, su ürünlerinde %3,1 oranında artış ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, tütün ithalatında %21,6, alkollü ve alkolsüz içecekler %16,9, şeker %11,3, sebze %5,6 oranında azalma kaydedilmiştir.

Belarus, Çin, Brezilya ve Almanya tarım ürünleri ithalatının gerçekleştirildiği en önemli ülkelerdir. Bu ülkeleri; Türkiye, Ekvator ve İtalya takip etmektedir. İthalatta lider konumda bulunan Belarus süt mamulleri, Çin ve Türkiye yaş meyve sebze, Almanya gıda mamulleri, Ekvator muz, Brezilya ise soya ve et ürünleriyle Rusya Federasyonu'nun ithalatında ön plana çıkmaktadır.

2021 yılında Rusya Federasyonu'na gerçekleştirdiğimiz yaklaşık 1,7 milyar dolarlık tarım ürünleri ihracatımızın 1 milyar doları, başta narenciye ve sofralık üzüm olmak üzere yaş meyve sebze ürünlerinden müteşekkildir. 2021 yılında, ülkemizin yaş sebze meyve ihracatında bir önceki yıla göre %6.8 artışla 1 milyar 13 milyon dolar değer ve %32.8 pay ile Rusya Federasyonu birinci sıradaki yerini korumaktadır.

Rusya Federasyonu tarafından ülkemiz menşeli domates ithalatında 2017 yılı Kasım ayından itibaren kota sınırlaması uygulanmaktadır. Anılan tarihten 2020 yılı Haziran ayına kadarki dönemde yapılan ithalatta geçerli olan 200 bin tonluk kümülatif kota sınırlaması nedeniyle 2019 yılında Rusya Federasyonu'na yönelik domates ihracatımız yaklaşık 85 milyon dolar seviyesinde kalmıştır. Hâlihazırda ülkemiz menşeli domates ürününde ithalat kotası 300 bin ton olarak uygulanmakta olup Rusya Tarım Bakanlığı tarafından 11.02.2022 tarihinde yayımlanan düzenleme ile söz konusu kotanın 350 bin tona çıkarılması teklif edilmiştir. Rus Federal Gümrük Servisi verilerine göre 2021 yılında Rusya Federasyonu ülkemizden 82,5 milyon dolar tutarında domates ithal etmiştir.

Diğer taraftan; söz konusu yaş meyve sebze ürünlerine ilaveten alabalık, çipura ve levrek gibi su ürünleri ile tütün, fındık ve kuru kayısı diğer önemli ihrac ürünlerimizi oluşturmaktadır. Son dönemde Rusya Federasyonu'na yönelik alabalık ihracatımızda büyük artış yaşanmış olup 2020 yılında 53 milyon dolar değerindeki alabalık ihracatımız 2021 yılında %135 oranında artışla 124,8 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

2014 yılı ekonomik krizi ve Batı ülkelerince uygulanan ticari yaptırımlar nedeniyle Rus ekonomisinde özellikle dış ticaret ve üretim verilerinde etkilerini göstermeye başlayan ithal ikameci politikaların COVID-19 salgını sonrası süreçte daha da revaçta olacağı beklenmektedir. Nitekim, 2020 ve 2021 yıllarında yaklaşık 1 trilyon ruble tutarında bir kaynağın aktarılacağı ithal ikameci politikaları destekleyici bir uygulama planı oluşturulmuş bulunmaktadır. Bu kapsamda; entegre ve yüksek teknolojili ithal ikameci projelerin desteklenmesi ve sektörde yeni korumacı önlemlerin alınması öngörülmektedir. Yerli ürünlerin menşeyini dijital ortamda doğrulayan bir mekanizma oluşturularak, yerli ürünlerin kamu alımlarında önceliklendirilmesi hedeflenmektedir. Ayrıca; genişletilmesi öngörülen tercihli rejim kapsamında kamu desteklerinde satın alınan ürünlerin yerlilik oranının esas alınması ve ithalat imkanlarının tedarikçi firmaların Rus ekonomisindeki yatırım seviyesine bağlanması planlanmaktadır. İthal ikameci politikalar kapsamında tesis edilmesi öngörülen söz konusu tercihli rejimin, özellikle anılan ülkeye yönelik tarım sektöründeki doğrudan yatırımların önemini artırması beklenmektedir.

B) Sanayi

Rusya Federasyonu'nun sanayi üretiminde, 2019 yılına kıyasla 2020'de %3'lük bir azalma gerçekleşmiş olup, Ekonomik Kalkınma Bakanlığı tarafından yapılan tahminlerden daha olumlu bir sonuç olarak kaydedilmiştir. Sanayi üretimi dinamiklerinin temel olarak madencilik ve imalat sanayinden oluştuğu, bahse konu sektörlerin, sanayi üretimine eşit miktarlarda katkı yaptığı görülmüştür. 2021 yılında da, Rusya Federasyonu'nun sanayi üretiminde %5'lik artış ortaya çıkmıştır.

2021 yılı verileri göz önüne alındığında, Rusya Federasyonu ithalatında en yüksek payın, 144,3 milyon dolar ile makine ve cihazların oluşturduğu, ikinci sırayı ise 53,7 milyon dolar ile kimya sanayi ürünlerinin aldığı görülmüştür. Kimya sanayi ürünleri ithalatı içerisinde yer alan kalemlerden organik ve inorganik kimya ürünlerinin ithalatında %1'lik artış kaydedilmiştir. Bununla birlikte, eczacılık ürünlerinde %2,1, sabun ve sentetik deterjan ürünlerinde %1,6 seviyesinde düşüş meydana gelmiştir. Plastik ve plastikten mamul eşya ithalatı 12,688 milyar dolar; kauçuk ve kauçuk ürünleri ithalatı 499,9 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

C) Hizmetler

Müteahhitlik hizmetleri alanında; Rusya Federasyonu ülkemizin bir numaralı pazarı konumunda bulunmaktadır. Bugüne kadar Türk müteahhitlik sektörünün yurt dışında üstlendiği 450 milyar doları aşan proje portföyünün yaklaşık beşte biri Rusya Federasyonu merkezli projelere ait bulunmaktadır. Türk müteahhitlik firmaları Rusya Federasyonu'nda 1972 yılından bugüne kadar yaklaşık 95 milyar dolar değerinde ve 2000'in üzerinde proje tamamlamıştır. 2021 yılında Türk müteahhitlik firmalarınca yurt dışında üstlenilen projelerin ülkelere göre dağılımında ise Rusya Federasyonu %38,2'lik oran ve 11,2 milyar dolar proje bedeli ile birinci sırada yer almaktadır.

Turizm alanında; TÜİK verilerine göre; 2019 yılında 7 milyon 17 bin, 2020 yılında ise bir önceki yıla göre %69,97 oranında bir azalmayla 2 milyon 128 bin Rus vatandaşı ülkemizi ziyaret etmiştir. 2021 yılında da, bir önceki yıla göre %118,8 oranında artışla 4 milyon 656 bin Rus turist ülkemizi ziyaret etmiş olup böylelikle Rus vatandaşları Türkiye'yi ziyaret eden yabancı ülke vatandaşları arasında ilk sıradaki yerini korumuştur.

Sağlık turizmi alanında; 60 yaş üzeri erkek ve 55 yaş üzeri kadın sayısının toplam nüfus içindeki payının %21,6 seviyesinde olduğu Rusya Federasyonu, ülkemize en fazla uluslararası hasta gönderen ilk 10 ülke arasında yer almaktadır. Özellikle son dönemlerde, Rus hastaların tedavi amaçlı olarak yurt dışına yönelmekte olduğu gözlemlenmekte olup, Rus hastaların en fazla çocuk sağlığı ve hastalıkları, kadın hastalıkları ve doğum, ortopedi ile travmatoloji branşlarını tercih ettiği görülmektedir.

Türkiye'yi, tedaviye yönelik hizmetlerden yararlanmak üzere tercih eden Rus vatandaşların genel olarak; daha çok orta ve üst düzey gelir grubunda olanlardan müteşekkil olduğu, bu gruptaki insanların tercihlerinde belirleyici olan hususun ise, ileri derecede uzmanlık gerektiren müdahale ve ileri teknolojiye duyulan ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Diğer taraftan; halihazırda, Rusya Federasyonu'nda tekstil-konfeksiyon, bankacılık, turizm, gıda-gıda işleme, beyaz eşya-makina, cam sanayi ve müteahhitlik-inşaat malzemeleri alanlarında güçlü Türk yatırımlarının bulunduğu görülmektedir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası verilerine göre; 2020 yılında Rusya Federasyonu'nda bulunan Türk yatırımlarının sermaye pozisyonu 817 milyon dolar tutarına ulaşmıştır. Ayrıca, firmalarımızın üçüncü ülkeler üzerinden Rusya Federasyonu'na gerçekleştirmiş olduğu

yatırımlar da dikkate alındığında, Rusya Federasyonu'nda gerçekleştirilen Türk yatırımlarının toplam sermaye pozisyonu tutarının 2 milyar doları aştığı tahmin edilmektedir.

E) Madencilik

Madencilik sektörü, 2021 yılında, %3 oranında artış göstermiştir.

Ham petrol üretimi %2,2'lik artışla 524,05 milyon ton olarak, gaz kondensatı üretiminde de %10 artış kaydedildiği öğrenilmiştir. Doğal gaz üretimi 762,3 milyar metreküp olarak gerçekleştirilerek %10 artış göstermiştir.

Petrol ve gaz kondensatı üretimi sektörlerde yapılan ihracatın, toplam ihracat içindeki payının %22,3 olarak, yakıt ve enerji ürünlerin ihracatında ise %39,5 olarak belirlenmektedir. 2021 yılında, Rusya Federasyonu'nda, ham petrol 229,9 milyon ton ve 110,1 milyar dolar, doğal gaz 55,5 milyar dolar, petrol ürünleri 144,301 milyon ton ve 69,9 milyar dolar, yakıt ürünleri ise 51,5 milyar dolar ihraç edilmiştir.

Öte yandan, 2020 yılı madencilik endeksleri verileri üzerinden yapılan inceleme neticesinde, madencilik alanında hizmet sunumu ve metal cevheri üretiminde bir önceki yıla göre kayda değer bir artış yaşanırken, kömür, ham petrol, doğalgaz ve diğer madencilik üretimlerinde düşük oranlı büyümeler yaşanmıştır.

F) Enerji

2021 yılı verileri kapsamında, geleneksel olarak, Rusya Federasyonu'nun en büyük ihracat kaleminin, yakıt ve enerji ürünleri sektörleri olduğu, bahse konu sektörlerde yapılan ihracatın, toplam ihracat içindeki payının %39,5 olarak belirlendiği, alt kalemler bazında, araç benzini ihracatı 51,4 milyar dolar, elektrik enerjisi ihracatı 1,3 milyar dolar, taşkömürü ihracatı 17,5 milyar dolar, petrol ürünleri ihracatı 69,9 milyar dolar, doğalgaz ihracatı ise 55,5 milyar dolar olarak gerçekleştirmiştir.

Rusya Federasyonu tarafından ihracat yapılan ülkelere bakıldığında, Çin ve Almanya ilk iki sırayı korumaktadır. Üçüncü sırada yer alan Belarus ise Rusya Federasyonundan 16,9 milyar dolarlık toplam ithalat gerçekleştirmiştir.

2021 yılının verilerine göre, ham petrol üretimi, 2020 yılına göre %82,2 artış göstererek 524,05 milyon ton, doğal gaz üretimi, %10 oranında artış göstererek 762,3 milyar metreküp olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılında, Rusya Federasyonu'nda yer alan elektrik santrallerinde gerçekleştirilen elektrik enerjisi üretiminin, 2020 yılı verilerine kıyasla %6,4 artış göstererek 1,131 trilyon kilovatsaat (kWh) seviyesine çekildiği, ısı elektrik santralleri ve nükleer enerji santrallerinin, üretimde ön plana çıktığı anlaşılmaktadır.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

A) İş Kültürü

Dünya Bankası'nın her yıl düzenlenen ve ülkelerin iş yapılabilirliğini irdeleyen iş yapma kolaylığı (Doing Business) çalışmasının 2020 raporuna göre; iş yapılabilirliği açısından 2011 yılında 120'nci sırada yer alan Rusya Federasyonu, 190 ekonomi içerisinde 28'inci sıraya yükselmiştir. Ülkemiz ise aynı endekste 33'üncü sırada yer almaktadır. Dünya Bankası Grubu, 16.09.2021 tarihinde "Doing Business" projesini sona erdirmeye karar almış olup dünya ekonomilerindeki iş ve yatırım ortamını değerlendirmek için yeni bir yaklaşım geliştirmektedir.

Diğer taraftan, Dünya Bankası'nın İş Kurma Endeksi sıralamasında ise, Rusya Federasyonu 40'ıncı sırada yer almaktadır. Rus mevzuatına göre şirketler, ancak yetkili devlet kuruluşlarına kayıt işleminden sonra hükmi şahsiyet kazanmaktadır. Rusya Federasyonu'nda tamamen yabancı sermayeli şirket kurmak da mümkündür. Diğer taraftan; şirket tüzüğünde görevler sınırlandırılmamışsa, Rusya Federasyonu'nda genel müdür unvanını haiz yöneticiler geniş yetkilerle donatılmıştır. Bu durumun firma kuran şirketlerimizce evveleminde dikkate alınmasına büyük önem atfedilmektedir.

Rusya Federasyonu'nda ticari bağlantıların yapılmasında kişisel görüş, intibalar önemli yer tutmaktadır. Ticari faaliyette bulunan şirketlerin mali durumu ve güvenilirliği konusunda bilgi teminine yönelik bir veri tabanı ücretlidir. Şirketlerin mali durumu ve güvenilirliği konusunda bilgileri değerlendiren ve toplayan şirketlerin üyesi olup gereken bilgilere ulaşılabilmektedir. Rusya Federasyonu'nda ticari faaliyette bulunmak için Ticaret ve Sanayi Odalarına kayıt mecburiyeti olmadığından firma güvenilirliği konusunda büyük firmalar hariç kişisel görüşler önemlidir.

Ticari kontratların yapılmasında karşılıklı kişisel ilişkiler önemlidir. Konsinye satış yapan firmalarımızın mal bedellerini tahsilde problemle karşılaştıkları görülmektedir. Bu kapsamda sözleşmelerde anlaşmazlıklara yönelik çözüm yolu belirtilmelidir. Ancak, ticari ilişkilerin anlaşmazlıkla sonuçlanması ve yabancı firmanın mahkeme kararı ile haklı bulunması durumunda bile uygulamada takip hukukunun etkin olmaması nedeniyle alacakların tahsili mümkün olmayabilmektedir. Bu nedenle, mal bedelini garanti altına alacak ödeme sistemlerine dış ticarete ağırlık verilmelidir.

Ticari ve mali mevzuatın karmaşık olması nedeniyle problemlerle karşılaşılacağı dikkate alınarak, gerekli konularda Ticaret ve Sanayi Odalarından danışmanlık hizmeti alınmalıdır.

Rusya Federasyonu'ndaki tüccarlar, yabancı firmaların Rusya Federasyonu'nda temsilcilik veya deposunun olup olmadığı hususuna ağırlık vermekte, küçük ve orta çaplı Rus tüccarlar sermayeleri oranında bu depolardan mal temini yoluna gitmektedirler. Doğrudan ithalat ise bu tür tüccarlarca tercih edilmemektedir. Bu bağlamda, firmalarımızın Rusya Federasyonu'nda yerleşerek ülkede mağaza, ofis veya üretim tesisi açmasında fayda olacağı değerlendirilmektedir. Rusya Federasyonu'nda şirket açma imkânı olmayan firmalarımızın ise, Rus pazarını bilen ve Rusçaya hâkim yetkili temsilci/danışman ya da distribütör kullanımını esas alan bir pazara giriş stratejisi benimsemesi ve istihdam politikalarını buna göre düzenleyerek Rus coğrafyasını ve Rusça bilen personel istihdam etmesi önem arz etmektedir.

B) Para Kullanımı

Ruble (₽), Rusya Federasyonu para birimi olup Rusya Çarlığı, Rus İmparatorluğu ve Sovyetler Birliği (SSCB) döneminde de kullanılmıştır. 1 ruble 100 kاپike bölünmektedir.

Finmarket.ru tarafından 2021 yılı başında yapılan araştırmaya göre, Rusya Federasyonu genelinde yapılan ödemelerde nakit kullanım oranı %30, elektronik ödeme yöntemleri kullanım oranı ise %70 olarak kaydedilmiştir. Elektronik ödeme yöntemlerinden en yaygın olan banka kartı (%74) ve akıllı telefon aracılığı (%45) ile ödeme işlemleri gerçekleştirilmektedir. Araştırmaya katılanların %33'u online ödeme kullanmaktadır.

Banka havalesi genellikle tüzel kişiler aralarında yaygın olup çek yaygın bir kullanım aracı değildir.

Rusya Merkez Bankası tarafından yayımlanan verilere göre, 2021 yılının Ocak ayına göre, Rusya Federasyonu'nda %10,5 artışla 314,8 milyon banka kartı sağlandığı ve 2021 yılının sonunda, Federal Anti-Tekel Servisi tarafından yayımlanan bilgilere göre, online ödeme piyasasının hacminin 4 trilyon rubleye ulaştığı görülmektedir.

Uluslararası işlemlerde yaygın olarak ABD doları ve avro kullanılsa da ABD ve AB tarafından uygulanan yaptırımların ardından, Rusya Federasyonu genelinde ithalat-ihracat yapan şirketler, yapılan ödemelerde dolar kullanım oranını azaltmaya çalışmaktadır. Son zamanlarda, avro, ruble ve yuan kullanımını artmış göstermektedir.

C) Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Rusya Federasyonu'na giriş için umuma mahsus pasaport hamilleri vizeye tabidir. Hususî ve hizmet pasaportu hamilleri ile uluslararası taşımacılık yapan profesyonel şoförlerimiz ise her 180 günde 90 günü aşmamak şartıyla 30 gün süreyle vizeden muaftır. Diplomatik pasaport hamilleri 90 gün süreyle vizeden muaftır. Hali hazırda vatandaşlarımız Vladivostok Limanı'ndan e-vize alarak Rusya Federasyonu'na giriş yapabilmektedir. Vatandaşlarımız giriş tarihi dâhil olmak üzere 8 günü aşmamak kaydıyla St. Petersburg, Leningrad Bölgesi ve Kaliningrad Bölgesi'ne e-vizeyle seyahat edebilmektedir. Alınan e-vize ile e-vizenin kapsam alanı dışında kalan Rusya Federasyonu'nun başka şehirlerine gitme imkânı ise bulunmamaktadır. Öte yandan, mevcut e-vize rejiminin bütün ülkeyi kapsamasına yönelik yeni düzenlemenin 1 Ocak 2021 tarihi itibarıyla yürürlüğe gireceği bildirilse de mevcut pandemi koşulları nedeniyle yeni rejimin uygulanmasına henüz başlanmamıştır.

Vatandaşlarımızın Rusya Federasyonu'nda bulunabilmesi için aşağıda bulunan vize türleri uygulanmaktadır⁴.

Tablo-2: Vize Türleri

Vize türü	Rusya Federasyonu'nda bulunma süresi	Vize düzenlenme ücreti
Turist vizesi	1-30 gün	9600 ruble civarında
Ticari vize	30 günden 1 yıla kadar	22900 rubleden
Özel vize	30-90 gün	13300 ruble civarında
İş vizesi	1-3 yıl	80000 rubleden

Rusya Federasyonu mevzuatı gereği, Rusya Federasyonu'na seyahat etmek isteyen vatandaşlarımızın "göç kaydının" 7 iş günü içinde yapılması gerekmektedir. Bu çerçevede, ziyaretçiyi kabul eden tarafın (otel, yanında konaklanacak aile veya şahıs vb.) bildirimde bulunması gerekmektedir. Bildirim posta yoluyla ya da doğrudan Federal Göç Kurumu birimlerine yapılabilir. Rusya Federasyonu içinde bölge değişikliği durumunda yeniden başvuru gerekmektedir.

Türk vatandaşları çalışma, ikamet, aile birleşimi, öğrenim, eğitim, ilmi araştırma ve montaj-bakım-onarım gibi özel meşruhatlı seyahatlerinde Rusya Federasyonu'nun ilgili temsilciliklerinden alınacak vizeye tabidirler.

D) Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri

- 1 Ocak : Yeni Yıl
- 7 Ocak : Ortodoks Yeni Yılı
- 23 Şubat : Anavatan'ın Savunucuları Günü
- 8 Mart : Uluslararası Kadınlar Günü
- 1 Mayıs : İşçi ve İlkbahar Bayramı
- 9 Mayıs : Zafer Bayramı
- 12 Haziran : Bağımsızlık Günü
- 4 Kasım : Milli Uzlaşma Günü

⁴ <https://ruvisa.online/ru/komu-nuzhna-viza/viza-v-rossiyu-dlya-grazhdan-turtsii#business>

Rusya Federasyon'unda, resmî tatil günleri cumartesi ve pazara denk gelirse, bir sonraki iş günü tatil olmaktadır. Çalışma saatleri Pazartesi-Cuma 09.00-18.00 olarak belirlenmiştir. Bankalar da genellikle 09.00-18.00 arasında açık bulunmaktadır. Bazı bankalar (Sberbank dâhil) cumartesi günleri 09.00-13.00 arasında da çalışmaktadır. Posta ofisleri, hafta içi 08.00-20.00 arasında, hafta sonları (Cumartesi) 09.00-13.00, 14.00-18.00 arasında açık bulunmaktadır.

Haftalık çalışma saati ortalama 40 saattir.

Telefon Kodları

Ülke Kodu : + 7

Rusya Federasyonu içinde şehirlerarası görüşmeler için 8 ile hat alınmaktadır.

Moskova: 495 veya 499

St. Petersburg: 812

Kaliningrad : 4012

Irkutsk : 3952

Magadan : 4132

Krasnoyarsk : 391

Murmansk : 8152

Nizhniy Novogorod: 831

Novorossisk : 8617

Novosibirsk : 383

Samara : 846

Vologda : 8172

Vologograd : 8442

Vladivostok : 4232

E) Yerel Saat

Rusya Federasyonu (Moskova saati) ile Türkiye yerel saati arasında bir fark bulunmamaktadır. Öte yandan, Rusya Federasyonu'nda 11 saat dilimi bulunmaktadır. Örneğin, Moskova'da ve Türkiye'de saat 10.00 iken Vladivostok'ta saat 17.00'dır.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

A) Şirket Türleri

Rusya Federasyonu'nda yabancı yatırımcılar; temsilcilik ve şube açabilmekte, Rusya vatandaşı bir ortakla ya da tek başına tüzel bir kişilik oluşturabilmekte, hatta yüzde yüz yabancı yatırımcı da olabilmektedir. Ülke Kanunlarına göre, iki farklı şirket türü mevcut olup bunlar “limited şirket” ve “anonim şirket” olarak adlandırılmaktadır.

Limited Şirketler (OOO): Kuruluş ve yönetim işlemleri anonim şirketlere göre daha basittir. Bir veya birkaç kişi tarafından kurulmuş ve sermayesi paylara bölünmüş ticari topluluklardır. Limited şirketlerin kurucuları, şirketin borç ve muhtemel zararları için şirketteki payları kadar risk taşırlar. Limited şirketler ticaret siciline kaydedildiği anda kurulmuş sayılır. Bir limited şirketin kuruluş süreci (Moskova'da) yaklaşık 11 iş günü sürmektedir.

Anonim Şirketler (ZAO): Anonim şirketler açık veya kapalı olarak kurulabilmektedir. Bu husus, kuruluş sözleşmesinde ve şirket unvanında belirtilir. Temel fark hisse devrindedir. Açık anonim şirketlerde hissedarlar kendi hisselerini diğer ortaklardan habersiz üçüncü kişilere devredebilirler. Hissedarların sayısı için bir sınırlama yoktur. Kapalı anonim şirketlerde ise hisse devrinde diğer ortaklara öncelik tanınır. Hissedar sayısı 50'den fazla olamaz.

B) Şirket Kurma Prosedürü

Rusya Federasyonu mevzuatlarına göre şirketler, ancak yetkili devlet kuruluşlarına kayıt işlemi yapıldıktan sonra hükmi şahsiyet kazanmaktadır. Rusya'da tamamen yabancı sermayeli şirket kurmak da mümkündür. Yabancı firmalar, Rusya'da şirket kurabilecekleri gibi, temsilcilik ofisi de açabilmektedir. Bu açıdan, yabancı şirketlerin kayıt işlemleri iki başlık altında yapılmaktadır. Bunlardan ilki **tescil** (registration), diğeri ise **kabul** (accreditation) işlemidir.

Tescil işlemi yabancı sermayeli firmalara, Rusya'da kar sağlayıcı işlemler dâhil olmak üzere her türlü ticari ve ekonomik içerikli faaliyette bulunma hakkı sağlamaktadır. Buna karşılık akredite firmalar kendi ülkelerindeki ana firmanın temsilcisi olarak ve genellikle kar getirici faaliyette bulunmamak üzere kayıt işlemi yaptırmış olmaktadır.

Temsilci ofislerin temel fonksiyonu, Rusya dışındaki merkez ofisin ticari ilişkilerini kurmak ve yürütmek, onun adına pazarlama çalışmaları yapmak, gerektiği takdirde sözleşmeler imzalamaktır. Rus mevzuatına göre, temsilci ofislerin ayrı kanuni şahıs hükmü bulunmamaktadır. Temsilci ofisleri, bizzat ticari aktivitede bulunmaları ve Rusya kaynaklı

gelir elde etmeleri halinde ise normal bir şirket gibi vergi yükümlüsü sayılıp vergiye tabi tutulmaktadır.

Temsilci ofisler;

- Ruble ve/veya döviz hesabı açabilirler.
- Giderlerini ruble ve döviz hesaplarından karşılayabilirler (Kiralara, maaşlar, iktisadi kıymet alımı, reklam ve pazarlama giderleri gibi).
- Gümrükleme yapabilir, stok tutabilirler.
- Kira ödemelerinde KDV'den muaftır.
-

Diğer taraftan, Rus mevzuatına göre, yabancı tüzel ve gerçek kişiler yatırımcı olarak ortaklıklarda ve/veya ekonomik topluluklarda da yer alabilmektedir. Yabancı ortaklı ticari işletmeler, yeni bir işletmenin kurulması veya mevcut bir işletmenin hisselerinin yabancı yatırımcı tarafından satın alınması yoluyla oluşturulabilmektedir. Ticari işletmelerde sermayeye katılım ise parasal değerler, maddi varlıklar, menkul kıymetler, kullanma hakları şeklinde yapılabilmektedir. Sermaye katkısı olarak yurt dışından gönderilen dövizler rubleyle çevrildikten sonra sermaye olarak yatırılabilir.

Yabancı, gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulan şirketler ise, limited ve anonim şirket ile mevzuatın imkân tanıdığı ortaklık statüleri şeklinde oluşturulmaktadır.

Tablo-3: Şirket Kurulumuna İlişkin Prosedürler

N o	Prosedür	Tamamlam a	Tamamlanma
		Süresi	Maliyeti
1	<p>Şirket kayıt başvurusunun noter tasdiki</p> <p>Doldurulmuş ve imzalanmış kayıt başvurusunun noter tarafından onaylanması gerekmektedir. Standart kayıt formunun onaylatılmasının ücreti belge başına 200 rubledir. 200 ruble onay işleminin başvuru sahibince yapıldığı durumlarda geçerli olup, vekâlet/danışmanlık ücreti dâhil değildir. Ayrıca, Noter tarafından 1.000 ruble tutarında teknik hizmet bedeli tahsil edilmektedir.</p> <p>5 Mayıs 2014 tarihinden itibaren yukarıda bahsedilen</p>	1 gün	İmza başına 200 ruble (damga vergisi) & 3.500 ruble (teknik hizmet bedeli)

	<p>prosedür zorunlu olmaktan çıkarılmıştır. Kurucu, ilgili kayıt ofisine şahsen başvurduğu ve belgeleri kendisi doldurduğu takdirde noter onayı gerekmemektedir.</p>		
2	<p>Banka hesabı açılması için firma kaşesi/mührü yapılması</p>	1 gün	500 - 700 ruble
3	<p>Kayıt ücretinin ödenmesi ve vergi kayıt numarası alabilmek için Federal Vergi Dairesinin yerel ofisine kayıt</p> <p>Kayıt için gerekli belgeler:</p> <p>i. Şirket kuruluş kararı</p> <p>ii. Şirket kuruluş evrakları</p> <p>iii. Noter onaylı kayıt başvurusu</p> <p>iv. Kayıt ücretinin ödendiğine ilişkin banka makbuzu</p> <p>v. Yeni şirketin fiziki adresini doğrulayan belge</p>	7 gün	4.000 ruble
4	<p>Şirket için banka hesabı açılması, şirket sahibinin imzasının kayıt ve tasdiki</p> <p>Banka hesabı için şirket kaydı gerekmekte olup, bankalar şirket kurucusunun finansal statüsü ve geçmişi hakkında bilgi talep edebilir. Banka hesabının açıldığına dair belge</p> <p>şirket kurucusu tarafından vergi dairesine sunulmalıdır.</p> <p>Şirket kurucusunun imzasının banka tarafından kayıt edilmesi ve onaylanması gerekmektedir. Bu prosedür için standart form bulunmaktadır. Formda şirket mührünün basılacağı kısım bulunmaktadır.</p>	2 gün	<p>Bankada yapılırsa ücretsizdir. Noter tarafından yapılırsa</p> <p>1.000 ruble noter masrafı & 200 ruble</p> <p>imzalar ve banka kartları olmak üzere</p> <p>toplam masraf yaklaşık 1.200 rubledir.</p>

C) Sigorta

Rusya Federasyonu kapsamında sigortacılık faaliyetlerine ilişkin ile düzenleme, kontrol ve gözetim faaliyetleri, Rusya Merkez Bankası tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, sektörde faaliyete ilişkin izinler ve düzenlemeler Merkez Bankası tarafından yönetilmekte olup Rusya’da 151 sigorta şirketi, 58 sigorta brokeri ve 16 karşılıklı sigorta derneği faaliyette bulunmaktadır (30/09/2021 tarihi itibarıyla⁵).

Ülke çapında sigortacılık sektöründe hâlihazırda 100’den fazla sigorta türüne ilişkin işlemler yapılmakta olup en çok operasyon yapılan sigorta türleri zorunlu araç sigortası (OSAGO), kaza ve hastalık sigortası ile gerçek kişilerin taşınır-taşınmaz malvarlıklarına ilişkin sigortalardır. Sigorta primlerinin parasal değerinin 1,36 trilyon ruble olarak gerçekleştiği, ayrıca, yapılan sigorta sözleşmelerin sayısı 184,8 milyon adede ulaştığı öğrenilmiştir⁶.

Bu kapsamda, 2021 yılı Ocak – Eylül sonu itibarıyla gerçekleştirilen sigortacılık faaliyetleri tetkik edildiğinde; 50,2 milyon adet kaza ve hastalık sigortası sözleşmesi, 41,8 milyon adet gerçek kişilerin taşınır-taşınmaz malvarlıklarına ilişkin sigorta sözleşmesi, 30,8 milyon adet zorunlu araç sigortası sözleşmesi, 9,9 milyon adet gönüllü sağlık sigortası sözleşmesi, 4,6 milyon adet hayat sigortası sözleşmesi, 4,1 milyon KASKO sigorta sözleşmesi, 400 bin adet tüzel kişilerin mülkiyet sigortası sözleşmesi, 42,9 milyon adet diğer sigorta sözleşmelerinin imzalandığı görülmektedir. Aynı dönemde, 379,5 milyar ruble değerinde hayat sigortası primi, 172 milyar ruble değerinde zorunlu araç sigortası primi, 200,8 milyar ruble değerinde kaza ve hastalık sigortası primi, 164 milyar ruble değerinde gönüllü sağlık sigorta primi, 148 milyar ruble değerinde KASKO sigorta primi, 137,8 milyar ruble değerinde diğer sigorta primleri, 57,4 milyar ruble değerinde tüzel kişilerin mülkiyet sigortası primi, 96,7 milyar ruble değerinde ise gerçek kişilerin taşınır-taşınmaz malvarlıklarına ilişkin sigorta primi ödemesinin gerçekleştirildiği öğrenilmiştir.

D) Bankacılık Mevzuatı

Rusya Federasyonu’ndaki para birimi kısıtlamalarının çoğu, para birimi işlemlerini düzenleyen 10 Aralık 2003 tarihli 173-FZ sayılı “**Para Kontrol Kanunu**” değişikliklerinden sonra, Ocak 2007’de kaldırılmıştır. Bununla birlikte, Para Kontrol Kanunu ve ilgili yönetmelikler, hala dikkate alınması gereken bazı kısıtlamaları içermektedir. Bahse konu kısıtlamalar temel olarak bölge sakinleri ile yerleşik olmayanlar arasındaki işlemlerle (özellikle mal ve sermaye ithal ve ihraç ederken) ve nakit döviz ihracı/ithali hususlarını kapsamaktadır.

Rusya Federasyonu kambiyo mevzuatının anlaşılması açısından aşağıda yer verilen bazı kavramlar önem arz etmektedir. Bu kapsamda;

---

⁵ <https://cbr.ru/insurance/>

⁶ 30/09/2021 itibarıyla

Yerleşik olanlar:

- Yabancı ülkede sürekli ikamet eden Rus vatandaşları hariç Rus vatandaşı sayılan gerçek şahıslar,
- Rus kanunları uyarınca ikametgâh iznine sahip Rusya'da sürekli ikamet eden yabancı vatandaşlar ve vatandaşlığa sahip olmayan şahıslar,
- Rus kanunları uyarınca kurulan tüzel kişiler,
- Yerleşik Rus tüzel kişilerin yurtdışındaki şubeleri, temsilcilikleri ve diğer uzantıları,
- Rusya Federasyonu'nun yurtdışındaki diplomatik temsilcilikleri, konsoloslukları ve diğer resmi makamları ve uluslararası veya hükümetler arası kuruluşların bünyesindeki daimi temsilcilikleri,
- İşbu federal kanunun ve onu baz alarak yürürlüğe giren diğer federal kanunların ve diğer yasama kaynaklarının düzenlediği ilişkilere taraf olan Rusya Federasyonu, Rusya Federasyonu bölgeleri, kamu daireleri,

Yerleşik olmayanlar:

- Yerleşik olanlar başlığı altında yer alan "a" ve "b" bentleri uyarınca yerleşik sayılmayan gerçek şahıslar,
- Yabancı ülkelerin kanunları uyarınca kurulan ve yurtdışında bulunan tüzel kişiler,
- Yabancı ülkelerin kanunları uyarınca kurulan ve yurtdışında bulunan tüzel kişi sayılmayan kuruluşlar,
- Rusya Federasyonu'nda akredite olan yabancı ülkelerin diplomatik temsilcilikleri ve konsoloslukları ve uluslararası veya hükümetler arası kuruluşların bünyesindeki daimî temsilcilikleri,
- Rusya Federasyonu'ndaki uluslararası ve hükümetler arası kuruluşlar, onların şubeleri ve daimî temsilcilikler,
- Yerleşik olmayan tüzel kişilerin ve tüzel kişi sayılmayan kuruluşların Rusya Federasyonu'ndaki şubeleri, daimî temsilcilikleri ve diğer uzantıları,
- Diğer kişiler,

olarak belirlenmiştir.

Rusya Federasyonu kambiyo mevzuatı, yapılan serbestleşme düzenlemelerine rağmen kambiyo işlemlerini, tarafları yerleşik olanlar veya yerleşik olmayanlar olarak ayırmakta ve aralarındaki işlemleri bu ayırım prensiplerine göre düzenlemektedir. Bu doğrultuda;

Yerleşik kişiler arasındaki kambiyo işlemleri:

Aşağıdakiler hariç yerleşik kişiler arasında kambiyo işlemleri yasaktır:

- Duty-free mağazalarında ödemeler ve ayrıca uluslararası taşımacılıkta yolculara mal ve hizmet satışları.
- Komisyoncunun yerleşik olmayan kişilerle yapılan mal, iş ve hizmet teslimi, bilgi ve entelektüel faaliyet sonuçlarının aktarımı anlaşmaları ile ilgili hizmetler vermesi halinde komisyon işlemleri.
- Nakliyatçının Rusya Federasyonu'ndan veya Rusya Federasyonu'na yük çıkış-girişleri, yükün Rusya Federasyonu toprağından transit geçişi ve söz konusu yüklerin sigortası konusunda hizmet vermesi halinde taşımacılık operasyonları.
- Rusya Federasyonu adına ihraç edilmiş dış piyasa kıymetli evrakları ile ilgili işlemler.
- Tüzel kişilerin dış piyasa kıymetli evrakları ile ilgili işlemleri
- Rus kanunlarına göre federal bütçeye, RF bölge bütçelerine ve yerel bütçelere zorunlu ödemeleri (vergi, resim ve harç).

Yetkili bankalar arasındaki kendi adlarına ve kendi kaynakları sayesinde yapılan kambiyo işlemleri RF Merkez Bankasının belirlediği düzene uygun şekilde gerçekleştirilir.

Yerleşik kişiler ve yetkili bankalar arasında aşağıda sıralanan kambiyo işlemleri serbestçe gerçekleştirilebilir:

- Kredi ve borçların alınması, faiz ve cezaların ödenmesi
- Yerleşik kişilerin banka hesaplarına mevduatın yatırılması ve çekilmesi
- Banka garantileri ve ayrıca yerleşik kişilerin kefalet ve kaporo anlaşmaları üzerinden yükümlülüklerini yerine getirmesi
- Yerleşik kişilerin yetkili bankalardan borç senedi satın alması, ödenmek üzere borç senedini ibraz etmesi, borç senedi üzerinden gecikme faizi talep etmesi
- Gerçek şahısların yabancı döviz ve seyahat çeklerini Rus döviz karşılığında alıp satması
- Yetkili bankalara komisyon bedelinin ödenmesi
- Rus kanunlarına göre banka işlemi kabul edilen diğer kambiyo işlemleri

Yerleşik olmayan kişiler arasındaki kambiyo işlemleri

Yerleşik olmayan kişiler, yurtdışındaki yetkili banka hesaplarına Rusya Federasyonu'ndaki yetkili bankalardaki hesaplarından veya Rusya Federasyonu'ndaki yetkili bankalardaki hesaplarına yurtdışındaki yetkili bankalardaki hesaplarından yabancı döviz serbestçe transfer edebilirler.

Yerleşik olmayan kişiler, iç piyasa kıymetli evrakları ile kambiyo işlemlerini gerçekleştirebilirler.

Rusya Federasyonu'nda yerleşik olmayan kişiler arasında Rus dövizinde kambiyo işlemleri Merkez Bankasının öngördüğü düzen içinde Rusya Federasyonu topraklarında açılan banka hesapları vasıtasıyla gerçekleştirilir.

Yerleşik olan ve olmayanlar arasındaki kambiyo işlemleri

Yurt içinde ve yurt dışında yerleşik olanlar arasında yapılan döviz işlemlerine birkaç özel kısıtlamaya tabi olarak izin verilmektedir.

Dış ticaret sözleşmelerinin kaydı

Rusya Merkez Bankası'nın 181-I sayılı Talimatı uyarınca, 1 Mart 2018 tarihinden bu yana, Rusya Federasyonu'nda mukim ile mukim olmayanlar arasındaki herhangi bir döviz işleminin kaydı zorunlu olup kayıt için Rus bankaları yetkilendirilmiştir.

RF Merkez Bankası kambiyo işlemleri üzerinden kaydın ve raporların tutulması gerekçesiyle, yerleşik ve yerleşik olmayan kişiler arasında kambiyo işlemlerinin gerçekleşmesi sırasında yerleşik kişilerin yetkili bankalarda anlaşmaların pasaportunu düzenlemelerini öngörmektedir.

Burada açıklanması gereken konu ise anlaşma pasaportudur. Anlaşma pasaportu yerleşik ve yerleşik olmayan kişiler arasında gerçekleşen kambiyo işlemleri üzerinden kaydın ve raporların sağlanması için gerekli olan bilgileri içermek zorundadır.

İş bu pasaport yetkili olduğu bankada hazırlanmalı ve kambiyo işlemi için gerekçe olan bilgileri içeren evraklarla tasdiklenmiş olmalıdır.

Bunun dışında kanunlar, yerleşik olan ve yerleşik olmayan şirketlerin döviz işlemlerini gerçekleştirmesi durumunda, işlemlerin Merkez Bankasının getirmiş olduğu prosedürlere uymasını ve gerçekleşen döviz işlemlerinin raporlarının verilme zorunluluğu getirmektedir. Döviz işlemleri üzerinden yapılan kayıtlar ve hazırlanan raporlama formları sadece yetkili bankalara teslim edilmelidir. Ayrıca yerleşik şirketlerce hazırlanan raporların ve ilgili evrakların ilgili döviz işleminin gerçekleştirilmesinden itibaren üç yıl süreyle saklanma zorunluluğu getirilmiştir.

Öte yandan, sözleşmelerin kaydedilmesi için ithalat ve kredi sözleşmelerinde en az 3 milyon ruble, ihracat sözleşmelerinde ise 6 milyon ruble asgari tutar şartı aranmaktadır.

İhracat sözleşmesi yapmak için, mukim-ihracatçı, yetkili Rus bankasına başvurmalıdır:

- Kayıt için ihracat sözleşmesi hakkında detaylı bilgi (tip, sayı, para birimi, sözleşmenin tarihi, yükümlülüklerin yerine getirilme tarihi ve tarihi ile yerleşik olmayan karşı tarafın ayrıntıları dâhil); veya ihracat sözleşmesinin kendisi (veya kayıt için yeterli bilgi içeren bir alıntı) gerekmektedir.
- Yerleşik ithalatçı veya kredi sözleşmesine taraf olan mukim, Rus yetkili bankasına ilgili ithalat sözleşmesini veya tesis sözleşmesini (veya ilgili sözleşmeden bir alıntı) iletmelidir.
- Banka, dış ticaret sözleşmesini veya kredi sözleşmesini, belirtilen belgelerin sunulmasından sonraki bir sonraki iş gününden daha geç olmamak üzere kaydetmeli ve ilgili sözleşmeye tekil bir numara vermelidir.

Bir diğer önemli konu ise gerçek kişilerin Rusya Federasyonu'na döviz getirmesi ve Rusya Federasyonu'ndan döviz çıkartması hususudur. Kambiyo mevzuatında bu konu 15.

maddede ele alınmıştır. Gerçek kişi, Rusya Federasyonu'na girişte beyan ettiği ve yanında getirdiği nakit tutar kadar nakit para ve yol çeklerini çıkartabilir. Burada nakdin döviz ya da ruble olmasının bir önemi yoktur. Öte yandan, Rusya Federasyonu'na girişte söz konusu beyannamenin doldurulmasının unutulması ya da kaybolması halinde iki farklı senaryo ile karşılaşılmaktadır. İlk senaryoda beyan verme zorunluluğu bulunmadan 3.000 dolar veya Rusya Merkez Bankası kurundan ona tekabül eden tutarı nakit olarak çıkarabilme, ikinci senaryoda ise, 10.000 dolar veya Rusya Merkez Bankası kurundan ona tekabül eden tutar kadar nakdi olması halinde beyan edilip çıkartılması hususudur. 10.000 doları geçen tutarın nakit olarak Rusya dışına çıkartılması yasaktır.

Yurtdışı bankalardaki hesaplar

Kambiyo kanununda yapılan son değişiklikler ile Rusya dışındaki bankalarda hesap açma prosedürü basitleştirilmiştir. 10 Aralık 2003 tarihli N 173-FZ kanununun 12. maddesinin 2. bendinde belirtilen yabancı ülkelerde açılan/kapatılan banka hesapları hakkında vergi dairelerini bilgilendirme prosedürü 1 Ocak 2007 tarihinden itibaren basitleştirilmiştir. Artık yerleşik şirketler yabancı ülkelerde bulunan banka hesaplarına yatırılan dövizler ile ilgili işlem yapma konusunda serbesttirler (kambiyo mevzuatında öngörülen işlemler için geçerlidir).

Yerleşik şirketler bulunduğu bölgedeki vergi dairesine her üç ayda bir yabancı ülke banka hesaplarında yapılan para hareketleri ile ilgili rapor vermek zorundadır (N 173- FZ md. 12 b.7). Bunun yanı sıra, yerleşik şirketler yurtdışında açtığı hesap hakkında vergi dairesini 1 ay içinde bilgilendirmek zorundadır, aksi takdirde İdari Ceza Kanunu'nun 15.25 maddesinin 2'nci bendi uyarınca yöneticiler 500-15.000 ruble arasında ceza, tüzel kişiler ise 5.000-150.000 ruble arasında ceza ödemek durumunda kalabilmektedir.

Yerleşik kişilerin yabancı dövizini ve Rus dövizini Rusya Federasyonu'na geri getirmeleri

Dış ticaret sırasında, eğer aksi işbu kambiyo mevzuatında öngörülmemişse yerleşik kişiler dış ticaret anlaşmalarının öngördüğü süreler içinde;

- Yerleşik kişiler, yapılan dış ticaret anlaşmalarına göre yerleşik olmayan kişilere teslim edilen mal (iş, hizmet) bilgi ve entelektüel faaliyet sonuçları ve onlara ait mülkiyet haklarının karşılığında tahsil edilecek yabancı dövizini veya Rus dövizini kendi banka hesaplarına geçmesini,
- Rusya Federasyonu gümrük alanına girmeyen mallar, RF gümrük alanında alınmayan iş ve hizmet, teslim edilmeyen bilgi ve entelektüel faaliyet sonuçları ve onlara ait mülkiyet hakları için yerleşik olmayan kişilere ödenmiş nakit kaynakların RF'ye geri dönüşünü sağlamakla yükümlüdür.

Son olarak, vergi mükellefinin paraların geri getirme zorunluluğunu ihlal etmesi halinde, İdari Cezalar Kanunu'nun 15.25 maddesinin 4 ve 5'inci bentlerine göre para ile ifade edilen ceza öngörülmektedir. Bu ceza geri getirilmesi gereken tutarın dörtte üçüne veya tamamına tekabül edebilir. Ancak yapılan ihlal tutar olarak düşük ve önemsiz ise şirket idari cezadan kurtulabilir.

E) Vizeler

Rusya Federasyonu için turistik, kişisel, iş, çalışma, öğrenci ve transit olmak üzere altı vize türünden söz edilmesi mümkündür.

Bütün vize türleri açısından önem taşıyan en önemli belge davetiyedir. Bunun dışında başvuru formunun doldurulması, fotoğraf ve pasaport teslimi gerekmektedir. Ayrıca vize türüne göre değişmekle birlikte bazı sağlık testleri de istenebilmektedir.

Turistik vize

Bu vizenin süresi genelde maksimum 6 aydır.⁷ Otel veya rezervasyon fişi (voucher) en önemli husustur. Bu belgeler otellerden temin edilebileceği gibi, Rus seyahat acentelerinden veya bunlarla çalışan acentelerden temin edilebilir.

Turist olarak Rusya'ya gelindikten sonraki 72 saat içerisinde kayıt yaptırılması gerekmektedir. Bu kaydın otel veya evde kalınması halinde ev sahibi tarafından yapılması gerekmektedir.

İş Vizesi

Bu vize türü, Rusya'ya iş amaçlı seyahat etmek isteyenler içindir. 1 aydan 1 yıla kadar olabilmektedir. Ancak her üç ayda bir giriş çıkış yapmak gerekmektedir. Bu vizeler tek girişli olabileceği gibi çok girişli de olabilmektedir.

İş vizesi alınabilmesi için Federal Göç İdaresi (UFMS) tarafından verilen iş davetiyesi gerekmektedir. İş daveti yapacak olan Rusya'da yerleşik şirketin veya kuruluşun doğrudan bu kuruluşa başvurması veya kayıtlı bir acentenin aracılığını araması gerekmektedir.

Öğrenci vizesi

Bu vize türü için ilgili kişinin Rus üniversitesi, okul veya enstitüye doğrudan başvurması gerekmektedir. Üniversite tarafından davetiye için gerekli işlemler yerine getirilmekte ve öğrenciye gönderilmektedir. Öğrenci tarafından daha sonra vize başvurusu yapılmaktadır.

Kişisel vize

Bu vize türü, Rusya'da akrabasını veya bir arkadaşını ziyaret etmek isteyenler içindir. Üç aya kadar alınabilmekte ve tek girişli olmaktadır. Bunun için ziyaret edilecek kişi tarafından OVIR adlı ofise kişisel başvuru yapılması gerekmektedir.

Transit vize

Bu vize türü başka bir ülkeye gitmek için Rusya topraklarına girmek durumunda olan kişilere 72 saatliğine verilen vizedir.

Bu vizeyi almak için pasaport, bilet, gidilecek olan ülkeden alınmış olan vize, fotoğraf ve vize başvuru formu gibi belgeler aranılmaktadır.

---

⁷ <http://duma.gov.ru/news/52188/>

Çalışma vizesi

Bu vize türü, Rusya'da çalışacak olan kişiler içindir. Davetiye için istihdam edecek şirketin yabancı çalıştırma izni bulunması gerekmektedir. Ayrıca şirketin istihdam edeceği kişiye davetiye çıkarmak üzere başvuruda bulunması gereklidir. Standart çalışma vizesi 1 yıllık olup her yıl yenilenmesi gerekmektedir.

Nitelikli personel çalışma (VKS) vizesi ise 3 yıllık olup belli bir tutarın üzerinde maaş alan kişileri kapsamaktadır. Bu halde şirketin kota izni olması gerekmemektedir. VKS davetiyesi çıkarıldıktan sonra kişilerin vize başvurusu yapması gerekmektedir. Bu başvuruda başvuru formu, davetiye, fotoğraf, pasaport ve ELİSA testi gibi belgeler aranılmaktadır. VKS sahibi çalışanların giriş tarihinden itibaren üç ay içinde adres kaydı yaptırması gerekmektedir.

Bu vize türü, Rusya'da akrabasını veya bir arkadaşını ziyaret etmek isteyenler içindir. Üç aya kadar alınabilmekte ve tek girişli olmaktadır. Bunun için ziyaret edilecek kişi tarafından OVIR adlı ofise kişisel başvuru yapılması gerekmektedir.

6. DIŞ TİCARET VERİLERİ

2022 yıl sonu itibarıyla Türkiye'nin toplam ihracatı 254 milyar dolar seviyesine ulaşmış olup tarım sektörü ihracatı ise 34 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri Sektörü ise 11,5 milyar dolar ile rekor seviyeye ulaşmıştır. Aşağıdaki tabloda ürünler bazında gerçekleşen ihracat rakamları yer almaktadır. En çok ihracatı yapılan ilk 20 ürün için toplam değer 11 milyar dolar seviyesindedir. Tablodan görülebileceği üzere en çok ihracatı yapılan ilk 3 ürün sırasıyla buğday unu, rafine ayçiçek yağı ve yenilen çeşitli gıda müstahzarlarıdır.

GRUPAD	Ocak-Aralık 2021 KG	Ocak-Aralık 2021 USD	Ocak-Aralık 2022 KG	Ocak-Aralık 2022 USD
BUĞDAY UNU	2.999.484.394	1.104.776.018	3.044.075.557	1.476.961.697
RAFİNE AYÇİÇEK YAĞI	461.138.752	707.907.419	599.039.970	1.107.464.363
YENİLEN ÇEŞİTLİ GIDA MÜSTAHZARLARI	289.587.643	839.401.728	304.827.274	993.948.204
MAKARNA	1.364.547.795	777.947.522	1.341.996.298	967.068.395
KAKAO VE KAKAO MÜSTAHZARLARI	253.981.142	758.194.493	269.716.498	906.182.929
TATLI BİSKÜVİ VE GOFRETLER	355.148.401	741.564.206	344.603.406	868.428.249
KAKAOSUZ ŞEKER MAMÜLLERİ	278.167.735	622.824.308	306.403.339	778.139.620
DİĞER PASTACILIK ÜRÜNLERİ	267.805.385	521.704.213	274.016.818	619.309.772
GIDA SANAYİNİN KALINTI VE DOKUNTULARI. H	844.004.002	339.658.106	1.016.029.399	533.110.859
MERCİMEKLER	230.380.411	229.945.518	454.573.335	494.933.958
SOYA YAĞI	279.087.979	342.365.182	311.648.236	453.554.149
DİĞER YAĞLI TOHUMLAR	126.953.190	209.325.092	109.102.493	272.606.960
DİĞER ŞEKER VE ŞEKER MAMÜLLERİ	439.954.508	204.999.907	371.146.952	247.651.524
MARGARİN	153.919.792	207.070.903	139.324.198	241.886.624
AYÇİÇEĞİ TOHUMU	89.888.289	200.072.842	95.900.293	199.376.987
DİĞER DEĞİRMENCİLİK ÜRÜNLERİ	462.475.412	175.277.196	430.770.621	194.761.055
DİĞER KURU BAKLAGİLLER	134.038.781	66.318.407	344.259.646	192.735.503
BULGUR	237.994.444	120.119.161	258.974.096	160.824.896
MISIR YAĞI	65.352.488	109.635.969	64.907.947	125.260.942
NİŞASTA. İNÜLİN	198.287.344	81.547.646	167.251.644	103.753.855
Toplam:	10.551.278.914	9.098.274.670	10.737.472.582	11.480.594.408

Aşğıdaki tabloda ise 2022 yılında Birliğimiz üyelerince gerçekleştirilen ihracata ilişkin veriler bulunmaktadır. 2022 yılında Birliğimiz üyelerince toplamda 1,1 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirilmiş olup ilk sırada Türkiye geneli ihracat verilerine paralel olarak buğday unu yer almaktadır. Takip eden ürünler ise sırasıyla makarna ile kakao ve kakao müstahzarlarıdır. En çok ihracatı yapılan 17 ürünün bulunduğu listedeki toplam değer ise 1,055 milyon dolardır.

GRUPAD	Ocak-Aralık 2021 KG	Ocak-Aralık 2021 USD	Ocak-Aralık 2022 KG	Ocak-Aralık 2022 USD
BUĞDAY UNU	385.234.666	152.462.817	393.914.134	202.204.255
MAKARNA	174.035.261	108.549.338	181.613.892	139.564.198
KAKAO VE KAKAO MÜSTAHZARLARI	52.733.387	102.612.468	53.045.079	133.656.329
TATLI BİSKÜVİ VE GOFRETLER	60.322.331	124.370.552	47.753.156	117.400.674
DİĞER PASTACILIK ÜRÜNLERİ	49.051.228	86.147.651	48.326.066	97.500.336
RAFİNE AYÇİÇEK YAĞI	35.056.251	53.214.931	45.066.885	83.815.144
MISIR YAĞI	25.937.466	43.159.228	29.170.514	55.780.759
KAKAOSUZ ŞEKER MAMÜLLERİ	17.047.839	31.457.857	18.231.271	41.505.124
NİŞASTA. İNÜLİN	67.287.942	27.632.590	54.056.064	33.199.375
GIDA SANAYİNİN KALINTI VE DOKUNTULARI. H	35.495.585	17.381.135	43.453.749	26.916.532
MERCİMEKLER	16.162.063	15.939.563	23.318.062	26.844.059
YENİLEN ÇEŞİTLİ GIDA MÜSTAHZARLARI	5.796.810	17.196.142	6.885.798	21.764.348
KUŞ KÜMES HAYVANLARININ YUMURTALARI	19.560.029	21.735.845	15.094.881	17.978.908
MISIR	15.034.067	13.701.350	7.397.339	15.149.809
DİĞERLERİ	3.197.775	8.578.081	4.732.575	14.938.825
BULGUR	10.560.993	6.634.225	19.276.492	14.145.179
DİĞER ŞEKER VE ŞEKER MAMÜLLERİ	22.067.470	10.159.286	20.199.579	13.493.083
Toplam:	1.201.201.862	974.161.465	1.061.696.304	1.124.943.575

Rusya'ya yapılan sektörel ihracata ilişkin verilere bakıldığında ise Türkiye geneli toplam ihracatın 261 milyon dolar olduğu görülür. Bir önceki sene 160 milyon dolar sektörel ihracat yaptığımız Rusya'ya ihracatta yaklaşık %60 oranında bir artış yaşanmıştır. Aşağıda verilen 16 ürün ile toplam ihracat 260 milyon dolar seviyesindedir. En çok ihraç edilen kalemler sırasıyla ayçiçeği tohumu, gıda sanayinin kalıntı ve döküntüleri ve yenilen çeşitli gıda müstahzarlarıdır. En çok ihracatı yapılan bu 3 ürün çeşidinin toplam ihracat değeri ise 113,5 milyon dolardır.

GRUPAD	Ocak-Aralık 2021 KG	Ocak-Aralık 2021 USD	Ocak-Aralık 2022 KG	Ocak-Aralık 2022 USD
AYÇİÇEĞİ TOHUMU	11.070.862	34.092.468	18.261.852	49.632.297
GIDA SANAYİNİN KALINTI VE DOKUNTULERİ. H	2.727.645	2.762.929	14.221.447	31.981.924
YENİLEN ÇEŞİTLİ GIDA MÜSTAHZARLARI	5.835.170	22.187.757	6.567.822	31.882.234
KAKAOSUZ ŞEKER MAMÜLLERİ	6.842.527	18.584.464	9.415.576	29.009.159
KAKAO VE KAKAO MÜSTAHZARLARI	1.976.810	9.259.047	4.645.062	25.818.862
TATLI BİSKÜVİ VE GOFRETLER	1.656.760	5.665.130	2.904.390	12.002.358
BULGUR	14.765.656	7.311.826	16.011.603	10.244.204
DİĞER ŞEKER VE ŞEKER MAMÜLLERİ	10.077.360	6.288.776	10.351.752	10.125.958
DİĞER PASTACILIK ÜRÜNLERİ	4.689.040	8.130.045	4.651.214	9.808.915
KAHVE VE BAHARAT	489.371	2.493.352	908.006	5.747.211
DİĞER YAĞLI TOHURLAR	537.636	1.728.935	1.705.423	5.668.986
DİĞER BİTKİSEL YAĞLAR	4.932	38.621	738.492	3.747.570
MAKARNA	539.783	329.935	3.080.551	2.581.893
MISIR	283.552	723.178	784.816	2.134.451
DİĞER DEĞİRMENCİLİK ÜRÜNLERİ	328.953	2.113.758	415.260	2.101.797
Toplam:	61.826.057,46	121.710.220	94.663.264,87	232.487.817,6

Birliğimiz üyelerince Rusya'ya gerçekleştirilen ihracat rakamlarına bakıldığında ise toplam değerin 5 milyon dolar olduğu görülebilir. Sırasıyla en çok ihraç edilen ürünler ise kakaosuz şeker mamulleri, diğer pastacılık ürünleri ile kakao ve kakao müstahzarlarıdır. En çok ihraç edilen ilk 3 ürünün toplam değer 3,4 milyon dolardır. Birliğimiz üyelerince bir önceki sene Rusya'ya yapılan toplam ihracat 3,8 milyon dolar olup ihracat artışı %30 seviyesindedir.

GRUPAD	Ocak-Aralık 2021 KG	Ocak-Aralık 2021 USD	Ocak-Aralık 2022 KG	Ocak-Aralık 2022 USD
KAKAOSUZ ŞEKER MAMÜLLERİ	991.146	1.639.816	871.788	1.828.861
DİĞER PASTACILIK ÜRÜNLERİ	519.334	583.898	784.564	916.156
KAKAO VE KAKAO MÜSTAHZARLARI	201.573	900.883	145.330	603.558
BULGUR	265.150	152.403	559.000	401.350
YENİLEN ÇEŞİTLİ GIDA MÜSTAHZARLARI	65.080	146.744	111.911	314.713
KURUTULMUŞ MEYVALAR	2.940	5.092	9.808	296.371
NİŞASTA. İNÜLİN	171	253	166.500	145.539
TATLI BİSKÜVİ VE GOFRETLER	150.129	279.481	61.706	132.227
PALM YAĞI	0	0	40.000	107.327
DİĞER YAĞLI TOHUMLAR	628	19.257	2.300	92.000
GIDA SANAYİNİN KALINTI VE DOKUNTULARI. H	900	4.779	19.500	38.805
KAHVE VE BAHARAT	15.332	50.643	10.635	30.845
DİĞER BİTKİSEL YAĞLAR	12	111	20	302
Toplam:	2.212.393,22	3.783.360,85	2.783.062,64	4.908.053,18

Rusya'nın İthalat Verileri

Rusya'nın tüm dünyadan hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri sektörü ithalatına ait veriler aşağıdadır.

GTİP	ÜRÜN ADI	2019 (BİN \$)	2020 (BİN \$)	2021 (BİN \$)
TOPLAM	TÜM ÜRÜNLER	243.780.553,00	231.667.985,00	293.501.672,00
	HUBUBAT TÜM 4LÜ	8.812.843,00	9.270.247,00	11.499.297,00
'1511	PALM YAĞI VE FRAKSİYONLARI	668.028,00	793.220,00	1.271.568,00
'1201	SOYA FASULYESİ	791.864,00	862.213,00	1.261.413,00
'2309	HAYVAN GIDASINI OLARAK KULLANILAN MÜSTAHZARLAR	761.392,00	848.217,00	924.295,00
'2106	ÇEŞİTLİ GIDA MÜSTAHZARLARI	670.593,00	711.967,00	911.473,00
'0901	KAHVE VE BAHARAT	631.402,00	651.688,00	786.828,00
'1806	ŞEKERLİ MAMULLER	585.132,00	546.350,00	644.287,00
'1905	EKMEK, PASTA, KEK, BİSKÜVİ VE DİĞER EKMEKÇİ MAMULLERİ	378.838,00	370.783,00	432.709,00
'2101	KAHVE, ÇAY VE PARAGUAY ÇAYI HÜLASASI, ESANS VE KONSANTRELERİ	422.623,00	410.818,00	421.167,00
'2304	SOYA FASULYESİ YAĞI EKSTRAKSİYONUNDAN (ÖZÜTLEME) ARTA KALAN KÜSPE , VE DİĞER KATI ARTIKLAR	97.274,00	166.625,00	377.539,00
'1901	MALT HÜLASASI	365.907,00	340.189,00	354.829,00
'1206	AYÇİÇEĞİ TOHUMU	303.710,00	332.704,00	306.203,00
'2103	SOSLAR VE MÜSTAHZARLARI; ÇEŞNİ VE LEZZET VERİCİ KARIŞIMLAR	247.669,00	256.934,00	284.443,00
'1209	YAĞLI TOHUM VE MEYVELER	199.189,00	229.615,00	260.524,00
'1202	YERFİSTİĞİ	195.505,00	189.599,00	221.201,00
'1804	KAKAO YAĞI	218.774,00	207.182,00	220.695,00
'1704	KAKAOSUZ ŞEKER MAMULLERİ	190.898,00	174.532,00	217.651,00
'1801	KAKAO TANE VE KIRIKLARI	177.142,00	210.573,00	215.443,00
'1513	HİNDİSTAN CEVİZİ (KOPRA), PALM ÇEKİRDEĞİ VEYA BABASSU YAĞLARI, VE BUNLARIN FRAKSİYONLARI	84.592,00	98.208,00	201.637,00
'1803	KAKAO HAMURU	160.042,00	147.632,00	184.096,00
'1514	REP, KOLZA VE HARDAL YAĞI VE BUNLARIN FRAKSİYONLARI	105.906,00	103.913,00	173.534,00
'1805	KAKAO TOZU	107.772,00	109.544,00	137.248,00
'1902	MAKARNA	96.263,00	101.656,00	126.258,00
'1005	MISIR	108.203,00	132.704,00	110.914,00
	TOPLAM	261.406.239,00	250.208.479,00	316.500.266,00

Rusya'nın Türkiye'den hububat, bakliyat, yağlı tohumlar ve mamulleri sektörü ithalatına ait veriler aşağıdadır.

GTİP	ÜRÜN ADI	2019 (BİN \$)	2020 (BİN \$)	2021 (BİN \$)
TOPLAM	TÜM ÜRÜNLER	4.971.001,00	5.111.623,00	6.514.509,00
	HUBUBAT TÜM 4LÜ	171.607,00	162.693,00	195.868,00
'1206	AYÇİÇEĞİ TOHUMU	92.764,00	92.951,00	99.429,00
'1704	KAKAOSUZ ŞEKER MAMULLERİ	12.798,00	12.299,00	19.568,00
'1905	EKMEK, PASTA, KEK, BİSKÜVİ VE DİĞER EKMEKÇİ MAMULLERİ	5.063,00	6.142,00	15.232,00
'2106	ÇEŞİTLİ GIDA MÜŐTAHZARLARI	14.522,00	13.572,00	13.022,00
'1806	ŞEKERLİ MAMULLER	3.256,00	5.980,00	9.353,00
'1904	HUBUBAT, UN, NİŞASTA VEYA SÜT MÜŐTAHZARLARI; PASTACILIK ÜRÜNLERİ	4.677,00	6.043,00	7.241,00
'1702	DİĞER ŐEKERLER	6.043,00	6.433,00	6.451,00
'2102	MAYALAR	3.440,00	2.454,00	5.500,00
'1005	MISIR	2.316,00	2.421,00	3.469,00
'1207	DİĞER YAĞLI TOHURLAR	8.027,00	1.677,00	2.217,00
'2303	GIDA SANAYİ MÜŐTAHZARLARI	983,00	2.329,00	1.979,00
'0901	KAHVE	433,00	891,00	1.949,00
'1106	07.13 POZİSYONUNA GİREN KURU BAKLAGİLLERİN, 07.14 POZİSYONUNA, GİREN SAGUNUN VE KÖKLERİN VEYA YUMRULARIN UN , EZME VE TOZLARI;, 8. FASILA GİREN ÜRÜNLERİN UNU, EZMESİ VE TOZU	851,00	1.114,00	1.915,00
'1209	YAĞLI TOHUM VE MEYVELER	221,00	328,00	1.897,00
'2105	DONDURMA VE YENİLEN DİĞER BUZLAR	228,00	3.652,00	1.258,00
'0713	KURU BAKLAGİLLER	1.001,00	1.240,00	1.207,00
	TOPLAM	5.314.209,00	5.437.000,00	6.906.245,00